

Răspunsul mareșalului Ion Antonescu la scrisorile succesive ale lui I. C. (Dinu) Brătianu

29 octombrie 1942

Domnule Brătianu,

Am lăsat fără răspuns scrisorile dv. anterioare.

Am făcut-o din înțelepciune, fiindcă urmăream unirea și nu vrajba.

Puteam să vă răspund, aducând la bara justiției pe toți vinovații de catastrofa morală și politică a țării, printre care sunteți, în primul rând și dv.

Nația o dorește și o așteaptă de la mine.

Nu am făcut-o, totuși, pentru că nu am voit să ațâț și mai mult spiritele și, mai ales, nu am voit să dau un spectacol care ar fi fost speculat de inamicii noștri.

Am lăsat ziua acestor răfuieli pentru mai târziu.

Abuzați însă de răbdarea, de tăcerea și de înțelepciunea mea și, rând pe rând, la scurte intervale de timp, îmi trimiteți, când dv., când dl. Maniu, averstimente, sfaturi și acuzațiuni.

În virtutea cărui drept?

Ce reprezentanți în această țară, dv., toți fostii oameni politici, în afară de interesele dv. egoiste și un trecut politic total compromis și dureros!?

Uitați, domnule Brătianu, că eu sunt omul muncii mele și martirul greșelilor aceluia care au primit în 1918 România Mare și au dus-o, după 22 de ani de conducere, în prăpastia de unde am luat-o eu în 1940, pe când dv. sunteți unul din profitorii și dărâmătorii unei moșteniri mari.

În mai puțin de un sfert de secol, fiecare în parte și toți la un loc ați prăbușit lupta, sacrificiile și suferințele duse și îndurate, 20 de secole, de poporul nostru, pentru a face unitatea sa politică.

Orice apărare încercați și orice diversiune faceți, dv., conducătorii politicii de ieri, purtați pe umăr această răspundere.

Dv., liberalii, mai mult ca alții, fiindcă și din opoziție și de la guvern, prin acțiunea dv. de dirijare și de îndrumare a vieții noastre politice, economice, morale și spirituale, exercitată direct și indirect, de pe băncile ministeriale, din birourile băncilor și din culisele politice, ați dus țara la catastrofa din 1940.

Stați față în față cu conștiința dv., depănați cu corectitudine, pas cu pas, atât actele dv., cât și pe cele ale aceluia cu care, rând pe rând, v-ați întovărășit și v-ați acuzat în fața nației dezolate, scandalizate și înmărmurite; răsfoiți toată colecția ziarelor din ultimii 40 de ani, începând cu *Universul* și terminând cu *Viitorul* și cu zările jidovești pe care se sprijinea naționalistul domn Maniu, și vă veți reaminti: cine sunteți dv. și d-lui; câte păcate ați făcut; cum v-ați calificat singuri și cum v-a calificat nația, câte răspunsuri aveți.

Pentru a vă ușura munca, vă reamintesc, domnule Brătianu, că, împreună cu dl. Maniu, v-ați acuzat public și zilnic, în presă, în întruniri, în Parlament, de: "incapacitate"; "tâlharii"; "falsificări" și "furturi de urne" în alegeri; demonstrații ridicole, cu plată "și pe socotela statului", în București, pentru obținerea puterii; "demisii în alb"; "bătăi și omoruri", "călcarea legilor și Constituției"; "luări de comision" la toate furniturile statului; "traficările de influență", practicate de partizanii, deputații, miniștrii și președinții corpurilor dv. legiuitoare;

"scandalurile cu contingentările", cu "grâul britanic"; modul cum ați făcut reforma agrară și cum "ați profitat" de ea; risipa avutului public; "concensionările oneroase ale bunurilor statului"; "demagogie", incorectitudine civilă, provocată de faptul că atunci când erați în opoziție dirijați ocult statul, în profitul intereselor dv. și ale jidanilor din ale căror consilii de administrație – mari și mici – făceați parte, iar de pe fotoliile ministeriale încurajați și favorizați, acopereați și mușamalizați afacerile lor și ale dv., în detrimentul statului.

Adăugați, la acest bogat și concludent stat de serviciu al partizanilor și al adversarilor dv. de ieri, cu care – ca întotdeauna când vă găsiți în opoziție – sunteți azi prieteni:

- cazurile, pe care nația le ține numai în adormire, ale domnilor Tătărescu, Bursan, Boilă, Aristide Blank și afacerea Skoda;

- ruinarea poporului, prin dobânzile oneroase care au prăbușit economiile, avutul și munca tuturor, de la țăran până la marele proprietar, de la micul până la marele negustor român;

- ravagiile făcute de conversiune și de concensionarea bunurilor statului, pe care am început să le răscumpăr eu;

- împrumuturile externe, oneroase și umilitoare;

- introducerea controlului străin la Banca Națională și Căile Ferate, comisioanele scandaloase etc. etc. și veți avea, domnule Brătianu, imaginea unui trecut tragic, pe care l-am plătit atât de scump și pe care nația întregă o are permanent în fața ochilor săi.

Totuși, domnule Brătianu, cu toții credeți că toate acestea au fost uitate și, cu perfidia politicianistă de altă dată – de totdeauna –, atât de bine cunoscută, vă așezați cu cinism pe acest trecut și – de la cel dintâi dintre dv, până la cel din urmă – încercați să acuzați și să sabotați pe sub mână opera de îndreptare și consolidare la care s-a antrenat toată nația și să tăiați elanul unui om care nu a avut, nu are și nu va avea nici moșii, nici vii, nici pivniți de desfacere, nici bani depuși, nici industrii, nici consilii de administrație, nici safeuri, în țară și străinătate, nici cupoane de tăiat, nici timp de pierdut la club și care nu și-a pricopsit nici cumnații, nici nepoții, nici prietenii, nici partizanii, nici adversarii.

Chiar dacă am greșit, greșesc sau voi greși, nu pot fi acuzat, domnule Brătianu, de nici unul dintre dv., care, fiți încredințați, sunteți înfierăți și puși chiar de generația actuală pe banca acuzaților.

Dacă va fi să fiu adus și eu pe această bancă, pentru că fac tot ceea ce un om putea să facă, nu numai pentru a salva un neam de la dezunire și de la prăbușire, dar și pentru a-l întregi și a-i asigura o viață nouă, în onoare și muncă, atunci, în nici un caz nu veți fi dv. acuzatorii și în nici un caz nu voi fi pus alături de dv. și acuzat de aceleași greșeli ca dv.

Fac această afirmare nu pentru că mă simt vinovat cu ceva față de țară, dar pentru că știu ce au suferit, din antichitate și până azi, de la Socrate și Demonstene, până la Clemenceau, atâția nenumărați – mici și mari – oameni, care și-au servit poporul cu credință, cu devotament și cu folos și mai ales pentru că nu am uitat că la Iași, în tragica primăvară din 1918, și chiar la București, după Unire, s-a cerut trimiterea în judecată și condamnarea fratelui dv., atât pentru că făcuse războiul, cât și pentru dezmățul creat de nepriceperea dv. a tuturor, chiar de către aceia care ceruseră intrarea în luptă; care îl acuzaseră în 1914-15 de lungă și dezmățată perioadă de neutralitate; care au aplaudat cu frenezie intrarea în război și care, ca o culme a cinismului lor, erau ei înșiși vinovați de modul cum fusese administrată și ruinată țara.

Eu, și mulți alții încă în viață, nu am uitat ridicolul acestei îndrăzneți, pe care istoria l-a înregistrat.

Oricum ar fi însă, eu nu voi putea fi acuzat de dv. și nici pus pe aceeași bancă cu dv., pentru că nu sunt nici profitorul meritelor predecesorilor mei și nici șeful unei bande de corbi odioși, care au ajuns la conducere prin "minciună", "promisiuni", "furt de urne", sau prin "sprijin ocult masonic și iudaic", ci sunt omul adus de un trecut onest și de voința unanimă a unei nații care, pentru a se salva, a făcut un apel la mine, iar nu la dv. sau la dl. Maniu și nici la domnii care stau în jurul dv. și cu care ați făcut și faceți sistem.

Niciodată, pentru a fi salvată, națiunea, armata și corpurile constituite nu au indicat numele dv. sau al d-lui Maniu, în ultimii ani ai tragicei guvernări care s-a sfârșit la 6 septembrie 1940.

Dv. v-ați strecurat și v-ați alăturat acestei mulțimi, cu discreția impusă de instinctul răspunderii pe care o aveți și a dorinței legitime de a vă salva, și nu ați făcut nici un gest pentru a vă valorifica drepturile la conducere, când această mulțime spulbera un regim care era de fapt al dv. și când aclama un om nou, care eram eu.

Fiți încredințat, domnule Brătianu, că vă reamintesc toate cele de mai sus cu durerea omului care constată că nu ați învățat nimic din tragedia care era să prăbușească, în 1940 și 1941, total și definitiv, un întreg neam nevinovat, tragedie la care au contribuit în cea mai largă măsură oamenii care au guvernat-o ultimii 40-50 de ani.

O fac:

- pentru că nu ați înțeles noblețea cu care am tratat intervențiile dv. anterioare;
- pentru că încercați să vă creați, prin aceste intervenții, drepturi pe care nu le aveți și situații pe care le-ați pierdut total și de mult prin greșelile dv. de neiertat și prin unanimă voință a poporului și

- pentru a fixa, o dată pentru totdeauna, pozițiile pe care stăm, fiecare dintre noi, față de conștiința noastră, de popor și de istorie.

După această punere la punct de principiu, vă răspund punct cu punct, la acușările dv. din ultima scrisoare.

1. – *Afirmați, domnule Brătianu, că "suntem în preajma iernii, amenințați de foame și de frig pentru populația țării".*

Este o îndrăzneală.

Vă doare de abia acum – ca întotdeauna când sunteți în opoziție – lipsurile poporului?

Dar de ce, de 70 de ani de când guvernați direct și indirect această țară, nu ați dat poporului o altă îndrumare, o altă stare, l-ați exploatat și l-ați lăsat, la țară și la orașe, în halul de mizerie și sărăcie în care se zbate?

Afirm și dovedesc cu cifre, domnule Brătianu, că nu ați făcut dv. în 70 de ani ceea ce am făcut eu în doi ani, pentru hrana țăranului și a săracului, pentru copiii lor, pentru ușurarea vieții lor, pentru răsplata muncii lor, pentru ridicarea satelor lor, pentru școala și biserica lor, pentru înlesnirea circulației bunurilor lor (șosele și căi ferate)

Conformându-vă procedurilor politicianiste, pe care le practicați în trecut, după câteva luni de opoziției, agitați azi spectrul "foamei" și al "morții de frig" a bietului popor.

Ați făcut acest lucru și în toamna trecută și nimeni n-a murit de foame.

V-ați uitat în pivnițele și cămările dv., ale familiei și ale partizanilor dv., când ați făcut și faceți această profeție?

Puteți nega că, cu toată profeția dv. alarmantă și defetistă din 1940 și 1941, nu a fost în general în țară o abundență mult mai mare ca în toate țările din Europa, cu toată vremea agricolă

neprielnică și cu toată dezorganizarea pe care o aducea, ca o consecință, catastrofa economică – rezultat al catastrofei granițelor –, exodul, cutremurul, rebeliunea și războiul?

Ați fost în piețele capitalei și ale tuturor orașelor ca să vedeți abundența care este astăzi, cu tot acest an de groaznică secetă?

Știți ce se petrece în jurul nostru în toată Europa din acest punct de vedere?

Ați vorbit cu străini și cu românii care călătoresc?

Desigur că ați vorbit, desigur că știți d-le Brătianu, dar patima, invidia și neputința dv. de a realiza și obiceiul dv. de a ponegri, de a micșora sau de a nu recunoaște nimic din realizările altora au făcut din dv., ca și din toți partizanii dv., oameni care cred că prin îndrăzneală pot răsturna realitățile și cu cinism pot murdări și devaloriza o muncă.

Un diplomat al unui stat neutru, venit de curând în țară, a afirmat profesorului dr. Teodorescu că numai un "nebul" se poate plânge de stările de la noi, când se știe ce se petrece peste tot în lume.

Nu fac nici o comparație, dar vă întreb: cum puteți face dv. afirmațiunile, atunci când nu cunoașteți nici chiar cât străinii realitățile – toate realitățile –, deși știți ce eforturi supraomenești se fac pentru a face față unor greutăți nemaipomenite.

Dv. ați avut ani "grași", de belșug și de pace și v-ați bătut joc de ei.

Eu am moștenit o catastrofă, am avut anii și condițiile cele mai potrivnice și am făcut totuși față situației.

Opera pe care dv. încercați să o stropiți cu noroi este admirată și apreciată de toți străinii, chiar și de dușmani.

Au fost lipsuri și în iarna trecută.

Au fost și în timpuri normale lipsuri în anumite regiuni; dovadă continuele agitații ale moșilor, ale muncitorilor și ale minerilor din Valea Jiului și din alte regiuni industriale, pe care o memorie poate voit obosită vă face să le uitați.

Acum ei sunt, spre nemulțumirea dv. și a jidanului de la Londra, liniștiți.

Nici jandarmi și nici unități militare nu stau concentrate cu arma la picior în mijlocul lor, cum stăteau permanent pe timpul dv. și al d-lui Maniu, și nici nu trag pentru ca să-i liniștească, după cum s-a întâmplat sub dv. și sub dl. Maniu.

Care să fie cauza?

V-ați întrebat, domnule Brătianu?

Au fost lipsuri în iarna trecută; sunt și vor fi desigur lipsuri și la iarnă, dar vor fi ele atât de grave și sunt eu vinovat de ele?

Puteți, în fața conștiinței dv., să afirmați că am făcut greșeli, că am dormit, că nu fac totul pentru a răspunde situației?

Un sfert de țară a fost cotropită; căile ferate au fost dezorganizate; populația am găsit-o în agitație, dezorientată, dezbinată, demoralizată; tineretul anarhizat; am trecut printr-un cutremur catastrofal; inundațiile și secetele cele mai mari mi-au creat condiții de muncă câmpului cum n-au fost niciodată; am avut în 1940 și 1941, 400 mii de refugiați, mii de copii, de preoți, de funcționari de adăpostit și de plasat; în ajunul unei ierni cumplite a trebuit să refac clădirile publice, cazărmile, școlile, bisericile dărâmate de cutremur; am găsit drumurile stricate și aparatul de stat anarhizat, înrăit, în mare parte compus din oameni fără o instrucție generală sau specială, vechi bătauși electorali, politicienizați, rău plătiți; armata dezorganizată, dezonorată, dezorientată și pe punctul de a se clătina ca disciplină; eram până la intrarea în război sub amenințarea continuă bolșevică etc.

Toate acestea s-au petrecut în doi ani, cu o repeziciune amețitoare și toate au fost rânduite, dominate, repuse în ordine, îndrumate pe calea unirii, a cinstei, a creațiunii, a onoarei, a încrederii.

Toate acestea au fost făcute de câțiva oameni pe care nu i-am cunoscut înainte, cu care nu am avut legături politice sau de prietenie, care nu sunt prizonierii și tributarii nimănui; care s-au sacrificat, care nu au nici un profit și nici odihnă, care nu au partizani de satisfăcut, de plasat, de ghiftuit; care nu taie cupoane, nu se țin de mese și de cinematografe; trăiesc modest și mănâncă ca și cei de jos, nu ca acei care, deși nu mai au loc în hainele lor, agită totuși spectrul foamei pentru popor.

Nu va muri, domnule Brătianu, de "foame" și de "frig" poporul nici la iarnă, după cum nu a murit nici în iarna trecută, când încercați să-l agitați de după paravan, cu aceeași perspectivă.

Vă tăiați singur craca de sub picioare cu aceste agitații, domnule Brătianu.

Orice nouă mișcare socială, pe orice temă, va năruși definitiv și total tot ceea ce dv., cei bogați, ați agonisit. Va fi moartea dv.

V-am scăpat o dată.

Nu voi mai putea să vă scap a doua oară, dacă scap ordinea și liniștea din mână.

Această elementară prudență ar trebui să vă îndemne pe toți să stați alături de mine în aceste grele clipe și să puneți umărul la muncă, împreună cu mine, ca prin muncă, prin sfaturi, prin exemplul unirii să antrenăm la liniște, la muncă, la răbdare, la înțelegere masele.

Dacă nu avem pâine și mălai îndeajuns, puteți să afirmați cu mâna pe cruce că situația se datorește exportului, nepriceperii, trândăviei, neprevederii, dezvățului, risipei sau căpătuirii?

Nu, domnule Brătianu.

Nu puteți să o faceți pentru că știți prea bine că nu am exportat nici ceea ce eram obligat să export și că s-a făcut tot ceea ce omenește era cu puțință pentru a se asigura producția solului nostru; s-a făcut mai mult ca oricând.

Atunci de ce ne acuzați?

De ce nu vă dați seama că, în greutățile actuale și în starea de sensibilitate în care a ajuns poporul, locul dv. – al acelor care trageți sfori politice și economice – este alături de mine și nu în tabăra care încearcă, din dușmănie, să anihileze și să saboteze eforturile pe care le fac pentru învingerea greutăților și pentru salvarea țării.

Dar și aceasta este o atitudine pe care țara sănătoasă, țara onestă, țara în imensa ei majoritate o cunoaște și o califică după cum merită.

Mai agitați și spectrul frigului.

Ați înghețat iarna trecută?

Și din acest capitol faceți demagogie.

Știți ce s-a petrecut din acest punct de vedere în țări cu posibilități și cu altă organizare decât a noastră: la Berlin, la Paris, la Viena, în Elveția, în toată Franța și Germania, în toată Europa.

În schimb uitați ce a fost la noi.

Cu toată dezorganizarea pe care v-am reamintit-o, dar pe care nu eu am provocat-o, am făcut față și în iarna 1940-1941 și 1941-1942 la toate greutățile de combustibil.

Nu a fost școală, instituție publică, cazarmă care să nu fi fost încălzită.

Comparativ cu greutățile de față, efortul este remarcabil și el depășește tot ce s-a făcut mai înainte, chiar în timpuri de pace.

Toate autoritățile, toate școlile, toate cantinele – și au fost câteva mii înființate într-un an – sunt de pe acum aprovizionate cu lemne și cu alimente.

Așa era, domnule Brătianu, cazul în 1916, 1918 și 1919, când guvernați dv. și când pădurile nu erau distruse de dezmățul demagogic în care s-a zbatut țara după război?

Au fost atunci școlile, cazarmile, spitalele, autoritățile – la București sau la Iași – încălzite?

Nu era imprudent să atacați și această problemă, când generația care a suferit de incuria și de incapacitatea dv. de a domina evenimentele de atunci încă mai trăiește?

Fiți sigur, domnule Brătianu, că nu va muri nimeni de frig și mai ales nu veți muri dv.

Până astăzi, aprovizionarea cu lemne a trecut de 60 la sută din necesar, iar în depozitele Capitalei, numai pentru săraci, se găsesc 5 000 vagoane de lemne, care vor fi sporite la 10 000.

Am luat măsuri ca distribuția petrolului de încălzit să se facă automat, la mai multe centre de distribuție decât în anul trecut și chiar la domiciliu.

Conducta prin care se aduce gazul de sonde la București este în lucru.

Am introdus gazul metan, pentru iarna viitoare, la Sibiu, Făgăraș, Brașov.

Am amenajat în Capitală posibilitatea de a se depozita 1 000 vagoane de alimente pentru iarnă, ca stoc de rezervă. În aceste depozite au început să se depună cantități apreciabile de brânză, pește sărat, zarzavat conservat, miere, unt, ouă, marmeladă în cantități mari etc.

În anul trecut, primăria nu putea depozita nimic, fiindcă nimeni, în cei 70 de ani ai guvernărilor democratice, nu a avut simțul prevederii. Totuși, de abia astăzi, pe aceste timpuri grele, îndrăzniți să purtați grije de populația săracă a Capitalei?

Paralel cu acțiunea de aprovizionare, am pus ordine și în transporturi.

Am început în vara aceasta și voi termina, foarte curând, împietruirea șoselelor de acces în Capitală, pe care dv. și ceilalți democrați, grijulii numai în opoziție de necazurile sărmanului popor, nu ați fost în stare să le împietruți în 70 de ani.

Din cauza acestei incurii și a lipsei depozitelor, Capitala era, în toate iernile, mai ales când zăpada era mare, într-o continuă suferință.

Căile ferate dispun astăzi, datorită reparațiilor masive din ultimul timp, de circa 2 400 locomotive în circulație, față de 1 700 câte erau în circulație în 1939.

Ele transportă zilnic 6 000 vagoane, adică mai mult decât transportau în 1939, când țara era întregită.

Iată, domnule Brătianu, realitatea.

Ea este constatată, recunoscută, lăudată de străini și de toți oamenii cumsecade și nepătimași din această țară; ea este mai presus de toate recunoscută de popor.

Astfel stând lucrurile, sunt îndreptățit să vă întreb: aveți dv., și în această privință, autoritatea morală să-mi aruncați cu piatra?

Ați uitat cum ați pregătit și cum ați dus războiul trecut, în care ați intrat după una din cele mai îmbelșugate perioade economice pe care le-a trăit neamul românesc?

Ați uitat în ce hal, ca instrucție, ca îmbrăcăminte, ca dotare, ca organizare și ca prevedere sanitară, a fost armata cu care am trecut Dunărea în 1913?

Ați uitat cât era de lipsită – deși ați avut 2 ani de neutralitate – armata cu care ați intrat în războiul din 1916?

Comparați-o cu aceea cu care am trecut eu Prutul în 1941, la 5 luni după groaznică rebeliune și la 10 luni după și o mai groaznică catastrofă națională.

Ați uitat câți au murit de foame în Moldova, câți au murit de frig la Iași, în spitale, câți au murit de boli și de tifos exantematic datorită mizeriei, lipsei de nutriție și de igienă, a frigului și a dezorganizării?

Ignorați poate că rapoartele generalilor Berthelot și Greenley – aflate în arhiva statului – către guvernele lor, au așezat pe fruntea dv. pentru vecie pecetea incuriei și a incapacității?

Ați uitat cum era îmbrăcat soldatul?

Ați uitat că el pleca la atac fără armă, cu pantalonii rupți la spate, fără ciorapi, cu degetele ieșite din bocanci, fără mănuși, fără căciuli, fără cămașe și fără flanelă?

Ați uitat că armata era hrănită cu gărgărițe și cu tărâțe; ați uitat câți au murit de scorbut și de pelagră?

Ați uitat că regele țării stătea în frig și de pe masa lui lipseau alimentele?

Ați uitat catastrofa oprire a circulației, din cauza blocării căilor ferate și a drumurilor; ați uitat spectacolul vagoanelor sparte, devastate și răsturnate cu roțile în sus, în lungul liniilor ferate, și halul de murdărie și degradare în care au fost ținute, multă vreme și după război, trenurile în circulație; ați uitat că de la Iași la București, se făcea, în iarna anului 1918, uneori 8 și 5 zile, chiar cu trenurile oficiale; ați uitat că atunci nimeni nu plătea, toți intrau și ieșeau din vagoane prin geamurile sparte; ați uitat câți călătoreau pe acoperișuri și pe tampoane și câți au murit și degerat din această cauză; ați uitat că trenurile erau devastate, neîncălzite, pline de murdărie și de insecte etc. etc. ?

Ați uitat ce a pățit populația din Moldova de la ruși, aceea din Dobrogea de la bulgari și aceea din Muntenia și Oltenia de la ocupanți?

Ați uitat toate lipsurile în care ne zbăteam toți?

Ați uitat că ați retras, "pentru a-i salva", toți copiii de la 17 ani din Moldova, unde au fost părăsiți și, fără nici o organizare și nici o îngrijire, au fost puși să sape la tranșee și lăsați să moară de frig, de foame, de tifos exantematic și de lipsă de adăpost?

Ei nu au uitat-o, domnule Brătianu.

Marea lor majoritate sunt luptătorii de azi, care compară și vă judecă.

Ați uitat câți prizonieri au murit de foame, de frig și de boli, în lagărele din Moldova?

Ați uitat umilințele, violurile și devastările făcute de ruși în Moldova și Dobrogea?

Ați uitat că aliații aduși de dv. luau copiii noștri în lance, în trecerea lor prin sate, violau femeile și fetele, maltratau soldații și ofițerii noștri, băteau din picior și insultau autoritățile, împingând această odioasă procedură până pe treptele tronului?

Ați uitat, desigur, că, în teribila iarnă de la Iași, regina țării, pentru a salva viața răniților din spitale, a fost nevoită, după ce făcuse mai multe cereri scrise – fără rezultat – să meargă personal la faimosul general de tristă memorie Saharov, să ceară să-i dea două cisterne de păcură, din propria noastră păcură, pentru spitalele Spiridoniei?

Ați uitat ruina financiară în care ne zbăteam și ați uitat că încasările statului și toată viața economică și industrială era într-atât paralizată, dezorganizată și distrusă, încât în primăvara anului 1918 a trebuit să împrumutăm zece milioane de la Legația Franței, pentru a face față plăților?

Știți cum merg încasările astăzi și, cu toate acestea, îndrăzniți să faceți prevestirile pe care le faceți.

Îndrăzneala este cu atât mai mare cu cât, pe când le faceți, aveți în fața dv. situația Societății "Letea".

O am și eu.

V-o alătur, totuși, pentru ca să examinați, să reflectați și să vă judecați.

Ați uitat ce s-a petrecut în timpul trecutului război, care poartă pecetea nepregătirii cu care ați intrat în el și haosul pe care l-ați creat, datorită neputinței dovedite de a organiza un stat, de a conduce o acțiune grea și de a face față la catastrofe?

Ați uitat că după război nu se mai găsea o vacă în multe sate și a trebuit să importăm chiar fân din America?

Numai războiul adusese, domnule Brătianu, toată această catastrofală dezorganizare?

Poate cineva afirma că dv. nu aveți nici o vină?

Ați uitat disprețul pe care vi-l arătau toți, ura care se ridica din această cauză împotriva dv., din armată, de la sate, din orașe etc.?

Ați uitat că țara vocifera și se cerea trimiterea dv. în judecată, chiar de către partizanii dv.?

Ați uitat că pe o iarnă cumplită tratați evacuarea țării, a guvernului și a armatei în fundul Rusiei?

Ați uitat, în fine, că pentru a potoli patimile ați evacuat Parlamentul și ați dat ultimele devize disponibile acelor dintre partizanii și adversarii mai colțoși, pentru a-i îndepărta, trimițându-i sub fel de fel de pretexte, la Kerson, în Anglia, în Franța și în America.

Așa a ajuns dl. dr. Angelescu, cu toată familia sa, pe socoteala statului, tocmai la Washington, iar alții la Tokyo.

Când trecutul acesta tragic nu este tocmai depărtat și când erați, pe acele timpuri, factor economic determinant în guvernul fraților dv., cred că cel mai elementar simț de onestitate, v-ar impune, domnule Brătianu, să vă reamintiți toate acestea, înainte de a vă lua singur dreptul de a critica felul cum se conduce astăzi țara și de a arăta ca dezastruoasă o situație care nu poate suferi, din nici un punct de vedere, comparația cu aceea de care – împreună cu toate rudele, cu tot partidul și cu tot sistemul dv. de economie zisă liberală – sunteți atât de răspunzător.

Un elementar simț al realităților ar fi trebuit să vă impună comparația stărilor de atunci cu stările de astăzi și, după aceea, să vă întrebați dacă este normal, corect și omenesc să mă acuzați, când cunoașteți moștenirea pe care ați lăsat-o și pe care am primit-o; știți cine sunt vinovați de ea; ați văzut prin câte greutateți am trecut; știți că am venit la conducere, în timpurile cele mai grele și mai periculoase pentru stat și pentru conducător; și, mai presus de toate, știți că am administrat și administrez țara fără partid și partizani, fără organizații bancare, ajutat de un singur om, domnul Mihai Antonescu, și sabotat pe sub mână de toți jidanii, de toți profitorii vechiului regim și de toată finanța și indutria, patronate, pe față și din umbră, de dv.

Cu toate acestea, cu toată furtuna în care m-am zbătut și cu toate greutatețile pe care le-am întâmpinat peste tot, atât în afară, din cauza desconsiderării și disprețului care apăsa asupra neamului – datorită greșelilor conducătorilor lui din ultimii 20 de ani –, cât și în interior, de la acei jidani și români decăzuți din puterea lor de ieri, însă deținători și astăzi a tuturor posturilor de comandă administrativă și economică, totuși, am reușit să recapăt încrederea celor de afară și să provoc chiar admirația lor și am reușit să domin situația în interior și să creez, pentru clasa muncitoare, o evidentă stare de prosperitate.

Am readus pacea interioară, am redresat armata și am înarmat-o cum nu a fost niciodată înarmată.

Soldatul nostru este, pe front și în spitale, îngrijit cum nu a fost niciodată de când există oștirea românească.

În loc de zdrențele în care l-ați purtat dv. în războiul și după războiul trecut, el are astăzi echipament complet de vară și de iarnă și se fac eforturi ca toți să aibă în iarna viitoare, pe front, căciuli, flanele, cojoace, ciorapi de lână, mănuși de lână, șaluri la gât, cisme de pâslă, bocanci etc.

Stocurile necesare sunt asigurate în marea lor majoritate și sunt îndrumate către front.

În loc de gărgărițele, buruienile și crăcile cu care ați hrănit dv. armata de ieri, armata de astăzi primește pe front o hrană și o îngrijire aleasă, iar în spital soldatul are tratament de sanatoriu.

Moralul soldatului este acela pe care ar trebui și ați putea să-l constatați și să-l comparați cu acela al soldatului de la 1916; disciplina lui este acum cum n-a fost niciodată; bravura lui, aceea pe care o citiți în comunicatele germane și în comentariile unanimității presei străine.

El și familia lui primesc la timp toate drepturile. Dovada o fac mandatele trimise de pe front de ostași, mandate a căror valoare s-a ridicat în 1941 la 125 milioane lei, iar în anul acesta la 920 milioane lei.

Așa era pe timpul dv.?

Soldatul român de astăzi, luat de mine în 1940 în halul binecunoscut, a răspuns, la Turtucaia dv., cu trecerea Prutului, Nistrului, Bugului, Niprului, Donețului, Donului, Kubanului; cu Cernăuți, Chișinău, Odessa, Kerchi, Sevastopol, Feodosia, Donețk, Harkov, Stalingrad, Novorosiik etc. etc.

Cine are răspunderea felului catastrofal în care s-a comportat oștirea în operațiile de retragere ce i s-au ordonat, în tragica și neuitata vară a anului 1940, și cine are meritul elanului, ordinei, bravurei și exemplului pe care l-a dat aceeași oaste, însă altfel condusă, 10 luni mai târziu?

Pe când, în războiul dus de dv. soldatul român a fost purtat din înfrângere în înfrângere, în războiul acesta a mers din victorie în victorie și a scris pentru poporul românesc și pentru prima dată de la Decebal cea mai mare epopee eroică a neamului nostru, epopee care va scuti în viitor pe conducătorii politici să se prezinte la mesele verzi cu fruntea plecată, cu spinarea încovoiată și cu mâna întinsă, fiindcă poporul nostru va avea dreptul, după ceea ce a făcut și face, să bată cu pumnul în masă, în cazul când de va încerca din nou nesocotirea drepturilor lui.

Dar, domnule Brătianu, fiindcă împreună cu tot statul dv. major, aveți deformarea politicianistă pe care o aveți și mintea încărcată cu preocupările materialiste pe care le aveți, nu vedeți dincolo de stomacul, de casele de fier și de foarfecele cu care nu mai conțeniți să tăiați cupoanele.

Chiar dacă, domnule Brătianu, va fi să "suferim" iarna viitoare – și altele încă – "de foame și de frig", fiți sigur că acei care au suferit până acum "de foame și de frig", în timpuri de belșug și pace, din cauza modului cum ați administrat țara, vor ști să mai sufere și să mai rabde, pentru că știu că sufăr și rabd și eu și fiindcă instinctul de conservare națională le spune că, fără această suferință, nu se va putea salva viitorul copiilor, liniștea și munca, pământul și onoarea unei țări, avutul și libertățile reale – nu acelea de falsă democrație – ale unui popor.

Bunul simț al modeștilor și înfomețaților depășește domnule Brătianu, pe acela al ghiftuiților și îndrăzneților.

2. – *Afirmați, domnule Brătianu, că "în țară domnește o profundă dezorganizare a vieții economice".*

Se poate, domnule Brătianu, să fie așa.

Dacă, într-adevăr, așa poate fi calificată starea economică actuală, sunt în drept să vă întreb – fiindcă pe când eu am la activul meu numai înfăptuiri, dv. aveți numai distrugeri, dezorganizări și demoralizări – cum ați putea califica starea economică în care s-a zbătut neamul, în timpul și după războiul trecut?

Nu credeți, domnule Brătianu, că îndrăzneala aceasta nu este compatibilă cu numele pe care-l purtați, cu educația pe care ați primit-o, cu vârsta dv. și cu răspunderea pe care ar trebui să o aveți pentru afirmațiile incorecte pe care le faceți?

Aceasta cu atât mai mult cu cât, pe de o parte, nu ați putut să uitați ce a fost în războiul pregătit și dus de dv., iar, pe de altă parte, ar trebui să aveți conștiința incorectitudinii acestei afirmații.

Pentru cazul însă că nu o aveți alături alături la acest răspuns, numai pentru judecata oamenilor și a istoriei, o serie de grafice care arată, și la suprafață, și în adâncime, care sunt realitățile economice, militare și financiare actuale, nu numai față de acelea pe care le-am găsit în 1940, cât și față de acelea pe care le-ați creat dv. în timpul și după războiul trecut.

Priviți-le, judecați-le și judecați-vă.

Pe când, în războiul actual, țara de la un capăt la altul al ei, este în toate domeniile un vast șantier, pe timpul războiului dv. era un morman de ruine.

Cu vorbe, cu sforării și cu abilități democratice și demagogice, ați putut să vă strecurați printre ruine și să profitați chiar de ele, speculând neconținut slăbiciunile, bunătatea și lipsa de maturitate politică a poporului: însă faptele rămân fapte.

Conformându-vă vechilor obiceiuri incorecte, încercați, trăgând concluzii din informații superficiale, să provocați confuzie și să acuzați.

Cu prilejul memoriilor dv. anterioare, v-am atras atenția asupra acestui procedeu greșit și neloyal și v-am rugat și personal și prin nepotul dv. să treceți pe la Președinție și pe la toate ministerele, pentru a vă informa de realități și – numai bazat pe ele – să formulați criticile obiecțiunile dv.

Dar în loc de a adopta această procedură care este singura corectă pentru un om conștient de responsabilitățile ce decurg din afirmații eronate sau pătimase, ați preferat să vă luați informații despre "haosul", "dezastrul", "foametea" și "dezorganizarea" care domnește în țară și despre "revolta" armatei și a populației împotriva mea, de la crainicul jidan care de trei ori pe zi informează neamul românesc de la radio Londra de "adevărata situație", afirmând enormități și care-i dă sfaturi și-l învață să dezerteze, să saboteze, să se revolte, să mă omoare etc. etc.

Luați-vă pe viitor, domnule Brătianu, informațiile de la noi și fiți siguri că ele vor fi corecte, absolut corecte.

Pentru că nu vreți, intenționat, să vă dați această elementară și patriotică osteneală, vă arăt, în graficele care însoțesc acest răspuns, care sunt realitățile și în acest domeniu.

Dar, chiar neavând la dispoziție aceste grafice, se poate afirma din stările de fapt ce se văd și se simt zilnic și la fiecare pas, peste tot în această țară, că la noi "domnește o profundă dezorganizare a vieții economice"?

Dv. știți, cel puțin cât omul cel mai lipsit de experiență, că o viață economică "profund dezorganizată" provoacă în primul rând grave tulburări sociale, oricât de grele ar fi măsurile de represiune și oricât de tare ar fi mâna administrației, a poliției și a armatei.

Când viața economică este profund dezorganizată, poporul iese în stradă și protestează, sparge geamurile, omoară.

Unde a fost sau este cazul la noi?

După 2 ani de guvernare, de greutate cumplite și de război, merg și azi în mijlocul poporului, la sate, la orașe, la industrii, iar mulțimea care se adună, fără să fie adusă, fără să o chem, mă aclamă, mă înconjoară cu dragoste și cu sentimente de respect.

Chiar zilele trecute s-a petrecut o asemenea scenă, în Obor, unde m-am dus fără să mă anunț și de unde nu mai puteam să plec, cu toate eforturile pe care le făcea poliția pentru a ține mulțimea departe de mine.

Sunt astăzi peste 20 orașe și centre mari industriale în care nu se găsește nici o unitate militară.

Se poate menține ordinea pe care o simțiți, care vă dă liniștea și îndrăzneala să scriți memorii, dacă ar fi "dezorganizare economică și administrativă"?

Ar putea fi menținută liniștea în țară de oameni care o mint, o fură, o administreză prost și o provoacă cu măsurile luate, cum ați provocat-o și ați exasperat-o în timpuri de pace și belșug dv.?

Ați îndrăznit să faceți și dv., în timpul și după războiul trecut, ceea ce fac eu astăzi?

Comparați starea aceasta, de fapt, cu ceea ce se petrecea sub guvernările dv. și ale regelui Carol II și nu veți putea nega că, de la războiul trecut și până azi, nici un guvern nu s-a bucurat de atâta liniște ca guvernul meu.

Nu am mai avut nevoie, după rebeliune, să intervin cu poliția, cu jandarmii sau cu armata, nicăieri.

Nici unul dintre străinii care circulă prin țară nu are impresia că ne găsim sub stare de sediu.

Așa era pe timpul dv., chiar în perioadele de pace?

Semnele stării de asediu nu se mai văd nicăieri și nu le mai simt decât ticăloșii.

Baionetele și patrurile militare, cu care dv. ați ținut cursurile în universități, întrunirile, alegerile și cu care ați menținut ordinea timp de 20 de ani au dispărut și din universitate și din stradă.

De la sate până la universitate, de la regiunile industriale până la mahalale, peste tot și în toate, este ordine și liniște.

Crimele și furturile s-au împușinat.

Vagabonzii și derbedeii au fost strânși, iar în închisori domnește ordinea.

De la cel mai sărman și până la miniștri, toți muncim fără odihnă.

Căile ferate sunt într-o ordine desăvârșită și circulă cu o regularitate matematică: parcurile de vagoane și locomotive au sporit considerabil; s-au făcut în 2 ani câteva linii noi, dublări, terasamente, poduri, gări, semnalizatoare, de la frontiera de vest până la Bug și cu un ritm de execuție unic în activitatea căilor ferate, câte nu s-au făcut în 22 de ani de pace și de timpuri înfloritoare, cu toate împrumuturile străine contractate în acest scop; capacitatea liniilor ferate noi și vechi a sporit, realizându-se astfel, atât din punct de vedere militar, cât și politic, o mare îmbunătățire a situației.

Adăugați la această activitate, într-adevăr, prodigioasă, noile conducte construite și în curs de construcție, cât și faptul că vom trece în campania viitoare la electrificarea unor anumite linii și veți avea impresia exactă a activității din acest compartiment de lucru, pe care l-a deschis noul regim.

Drumurile, domnule Brătianu, au mers și ele în guvernarea mea în același ritm.

Basarabia va avea, în toamna anului 1943, toate șoselele strategice și economice, pe care nici regimul rusesc, nici regimul trecut și nici cel bolșevic nu au reușit să le facă în timp de 130 de ani.

Mare parte din aceste șosele sunt gata și au fost date în circulație.

La anul, Basarabia va deveni, din provincia cea mai rău dotată în drumuri, una dintre cele mai bogate din țara noastră, în această privință.

În Țara Moților, s-au construit în 2 ani peste 450 km de șosele noi. S-au făcut în acești ani aproape toate șoselele pentru construirea cărora au alergat sute de ani la Viena și 22 de ani la București, fiindcă din cauza lipsei lor nu puteau să exploateze pădurile, care sunt singurul lor mijloc de existență.

Paralel cu această mare operă, se fac acolo industrii casnice, care îi va scoate în viitor din starea de mizerie în care se zbat de o mie de ani.

În afară de aceasta, nu este drum în toată țara pe care să nu se fi cărat piatră de Ministerul Lucrărilor Publice și de administrațiile locale.

Șoseaua București-Pitești-Craiova și toate drumurile Ghelmegeanu – pentru care s-au cheltuit miliarde și care nu au ținut nici un an – sunt în curs de refacere și vor fi durabile.

Regiuni lipsite total de comunicații, precum orașe pe care nu ați fost în stare să le legați între ele cu șosele și căi ferate, de la Unirea Principatelor și până azi – Brăila-Galați; Brăila-Buzău; Brăila-R. Sărat; Făurei-Urziceni-București-Craiova; București-Călărași etc. – vor fi dotate până la anul.

Mai sunt și alte șosele de mare trafic, în refacere totală, șosele pe care dv. le-ați ținut în starea universal cunoscută, ceea ce a adus regimurilor dv. calificarea pe care o cunoașteți și pe care o meritați.

Am răscumpărat telefoanele, pe care "democrația naționalistă" le dase cu totul pe mâna străinilor, compromițând și apărarea națională și veniturile statului.

Toate satele din Moldova, Bucovina și Basarabia au la ora aceasta, domnule Brătianu, telefoane moderne și sunt legate, prin fir dublu, de centrele administrative de plasă și de județ.

Până la iulie viitor, operația de înlocuire a vechilor aparate telefonice și construcția liniilor noi va fi terminată și în Muntenia, Oltenia, Dobrogea; aparatele necesare au și sosit din străinătate.

Cunoașteți care este situația și știți că nu se putea face administrație, fiindcă satele erau complet izolate.

Eu am înlocuit telefoanele arhaice cu clape, model 1900, cu aparate moderne; am înlocuit sârma ghimpată, cu care unele posturi erau legate între ele, prin sârmă nouă și am construit linii noi.

Ce ați făcut dv. în România Mare în această privință?

Nimic.

Ați lăsat totul să se strice.

Ați menținut un sistem învechit și ați consumat și la acest capitol zestrea lăsată de predecesorii dv.

Iată, domnule Brătianu, cum se prezintă astăzi situația primului element de care depinde o bună economie națională, circulația și transmisiunile.

De altfel, realitățile apar în cifre.

Comparați creditele date de mine pentru căile ferate și drumuri în 2 ani, din fonduri bugetare ordinare, cu acelea date de regimurile dv., din împrumuturi oneroase, și mai ales comparați ce s-a realizat cantitativ și calitativ cu aceste credite și judecați.

Eu vă pot asigura că, dacă și șoselele construite sub mine vor dura cât șoselele "democratice tip Ghelmegeanu", voi împușca fără ezitare pe vinovați.

Trec acum la un alt mare capitol al economiei naționale și anume alimentația.

Nu am nevoie să insist prea mult.

Evidența transformă în ridicol orice încercare de a nega stările de fapt.

Duceți-vă și dv. la Obor și vei vedea ce am văzut și eu, chiar după închiderea pieții: munți de cartofi, de fructe, de legume, de lăzi cu pește etc.

Aceeași stare de prosperitate, din acest punct de vedere, este în toată țara, cu toată seceta și cu toată vremea atât de potrivnică.

Este regretabil că nu ați fost la expoziția agricolă care s-a deschis deunăzi la Sibiu.

Pe când străinii se minunează de abundența care este în această țară, de mărfurile care sunt încă în prăvăliile noastre, de aspectul orașelor pe care le cunoșteau altfel, dv. calificați această stare drept catastrofală.

Ziariștii finlandezi întorși la ei, după o scurtă vizită făcută la noi, au afirmat în presa lor că aici este o țară "de vis și bogăția ei este de basme".

Au tras această concluzie numai din ce au văzut că este în piețele și magazinele noastre și fără să știe ce este în cămărilor, pivnițele și "garderobe" dv. și ale tuturor acelor care au indecența să afirme că vor muri de foame și de frig.

Am adus, domnule Brătianu, în patrimoniul public, în 2 ani, aproape 8 000 de tractoare, dintre care 4 000 au fost capturate și sunt în marea lor majoritate în funcțiune.

Ați fost împotriva acestei acțiuni de prevedere.

Într-un memoriu anterior, ați afirmat că este o greșală ceea ce fac, că nu este nevoie de tractoare și că prin aducerea lor, vor provoca șomajul brațelor agricole și forestiere.

Ce s-a ales și din această prevestire înțeleaptă a dv. se vede.

Avem astăzi o criză de brațe și în fabrici și la câmp și în păduri.

Era surplus de brațe în timpul dv. fiindcă în afară de jaf și de politică nu se făcea decât spoială de muncă.

Avem astăzi lipsă de brațe, fiindcă am intensificat munca în toate domeniile, am pus pe toți la treabă și am deschis peste tot noi șantiere de lucru.

Cine afirmă că mobilizarea și pierderile războiului au provocat criza brațelor este de rea credință.

Într-adevăr, la populația actuală de 16 milioane 800 mii, nu am mobilizat pentru armată decât 5-800 mii de oameni și nu am pierdut în medie decât 70-80 mii de oameni – morți și răniți.

În schimb avem în plus peste 400 mii de refugiați și mii de prizonieri.

În consecință armata sustrage de la muncă numai 200-300 mii de brațe, ceea ce corespunde epocilor normale, deoarece reprezintă efectivul pe care, în timp de pace, armata îl atrage anual din ogrorul muncii.

Avem totuși criză de brațe și, cât de mare ar fi fost ea, dacă nu aduceam la timp tractoarele, plugurile, mașinile agricole etc.

Ar fi fost ceea ce doriți să fie, "foamete" și, ca o consecință, "catastrofă economică", fiindcă fără tractoare și fără pluguri nu aș fi putut ara și însămânța, în 3 săptămâni, în primăvara trecută, 11 milioane hectare și, în acest caz, date fiind atât condițiile neprielnice în care s-au făcut semănăturile, cât și seceta care a fost în vară, s-ar fi produs într-adevăr foamete.

Și ar fi fost cu siguranță o catastrofă, domnule Brătianu, dacă ați fi guvernat dv. țara, fiindcă, potrivit mentalității dv., nu ați fi comandat la timp tractoarele și mașinile din străinătate.

Vom avea cele necesare traiului și la iarnă, fiindcă am fost prevăzător și am înmulțit într-o măsură considerabilă – prin comenzi făcute la timp în Germania și în alte părți –, uscătoriile de fructe și de legume, fabricile de marmeladă și de conserve, de lapte și de brânzeturi, precum și posibilitățile pescuitului.

Din cauza aceasta, avem azi în depozite cantitățile de marmeladă, de conserve, de legume, de fructe, de pește, de unt, de grăsimi, de săpun și de brânză, pe care nu le-a cunoscut niciodată economia națională.

Dați-vă osteneala și cercetați ce am în depozite la această oră și ce se va mai fabrica și depozita până la sfârșitul toamnei de către armată, I.N.C.O.O.P., Ministerul Aprovizionării, particulari etc. și veți vedea că situația este cu totul alta.

Pescarii mi-au afirmat deunăzi în Obor că, de când sunt, nu au avut atâta pește proaspăt de vânzare și nu au sărat atâta.

Aceasta este o realitate și nu o afirmație de circumstanță.

Când am venit la guvern era o criză foarte acută de săpun și nu se găsea deloc, nici în depozitele statului.

Astăzi – și faptul face mirarea străinilor – la noi săpunul se poate cumpăra peste tot, fără cartelă și în orice cantitate.

Vă mai reamintiți ce era în războiul trecut?

Atunci, soldatul și țăranul nu primeau cu lunile nici un gram de săpun și din această cauză am avut acea invazie a păduchilor cu tot cortegiul ei de calamități.

Dar atunci era rai, pentru că guvernau frații dv. și partidul liberal, iar acum este "catastrofă", domnule Brătianu, fiindcă guvernează un om care nu este "de al dv.", care nu se lasă nici dus, nici intimidat de dv.

Iată domnule Brătianu, situația alimentară a țării.

Ea nu va fi în nici un caz catastrofală, fiindcă armata, instituțiile publice, căile ferate, mare parte din funcționarii statului, regiunile miniere și industriale, cantinele școlare (s-au organizat și vor funcționa circa 200 în capitală și peste 8 000 în țară), căminele studențești, restaurantele și depozitele Consiliului de Patronaj sunt de pe acum aprovizionate pentru toată iarna.

Primăria a angajat și va avea în depozitele proprii o mie de vagoane de alimente, față de zero vagoane cât avea sub regimul dv.

Va fi o greutate cu pâinea și cu mălaiul.

Deși ne zbatem în greutate, totuși sper că le vom învinge, cu înțelegerea tuturor, mai puțin a acelora din jurul dv., care împreună cu dv. caută cu lumânarea să găsească lipsuri și care, pe când își umplu pivnițele și cămările până la refuz, strigă că vom "muri de foame".

Vom judeca cândva și acest proces.

Știu tot ce se vorbește și ce face fiecare, dar am răbdare și privesc cu dispreț la agitația neputincioșilor.

Mai am, domnule Brătianu, dificultăți cu încălțăminte și îmbrăcăminte.

Dar cine nu le are?

Când, în timpuri de război, și unde, pe întreg pământul, este astăzi, în această privință, o situație normală?

Ați menționat dv. și din acest punct de vedere situația normală din războiul trecut?

Ați uitat că atunci armata și țăranii erau desculți, că numai câteva luni după începerea războiului, nu se mai găsea nici lână, nici bumbac, nici in, nici cânepă, nu se mai găsea nimic?

Puteți compara situația de astăzi cu cea de atunci?

Puteți crede însă și puteți afirma ce vreți.

Omul de bună credință știe că, cu toate că am moștenit o stare de izolare, de epuizare și de lipsuri, care nu se pot compara cu abundența care a precedat intrarea în războiul din anul 1916, am reușit totuși în 2 ani, datorită unor măsuri chibzuite, a organizațiilor create și a ordinei instaurate, să am armata bine îmbrăcată și bine încălțată; am asigurat, prin dezvoltarea la timp a

culturii textilelor, să fac față onorabil la îmbrăcămintea populației rurale și să realizeze materiile prime cu care încep să echipez, deocamdată pe o scară încă redusă, pe funcționari cu familiile lor și regiunile industriale.

În tot cazul, până acum, nici la țară și nici la orașe nu au apărut semnele unor grave lipsuri; dimpotrivă, la toate manifestațiile oficiale și sărbătorile populare, mulțimea se arată încă foarte bine îmbrăcată și foarte bine încălzită.

Dovada acestei afirmații ați fi avut-o dacă vă duceți la expoziția din Sibiu, unde țărani români din tot județul s-au prezentat săptămâna trecută cu vitele și produsele lor agricole pe același picior de egalitate cu sașii, iar bogăția vestimentelor lor a făcut și mirarea și admirația străinilor.

Același lucru l-am constatat și în alte locuri.

Mergeți și vedeți cum sunt echipați lucrătorii din fabricile militare și comparați starea lor cu starea acelor din fabricile dv.; dar mai ales comparați ce s-a făcut din punct de vedere social și igienic în aceste fabrici și peste tot în țară cu ceea ce ați făcut în întreprinderile dv. liberale, care au mare vechime și venituri mult mai mari.

În 30 de ani de funcționare, "Casa Muncii" nu a înfăptuit pentru muncitori ceea ce a înfăptuit în ultimii 2 ani.

Va veni însă vremea socotelilor și pe acest plan.

Iată situația sub raportul alimentar și al îmbrăcămintei populației și armatei.

Exceptând populația săracă de la periferia Capitalei și țigani, situația este încă multumitoare și nimic nu vă poate determina, pe bună dreptate, să o calificați "catastrofală".

Cercetarea garderobelor dv. și mai puțin.

Stăm, domnule Brătianu, și în această privință, mult mai bine decât stau multe țări din Europa.

Dovada o face și faptul că toți străinii care trec pe la noi admiră abundența, cumpără ce vor și afirmă că prețurile, la majoritatea mărfurilor, sunt mai mici ca oriunde în Europa.

Situația o datorăm, cu toate aparențele contrarii, atât spiritului gospodăresc și de economie românească, cât și măsurilor pe care le-am luat de la începutul guvernării, pe de o parte, pentru sporirea culturii textilelor și creșterea vitelor, iar, pe de altă parte, măsurilor luate din timp pentru cruțarea lor, organizarea străngerii lânii și raționalizării fabricației, precum și aducerilor masive din străinătate – în limita maximă a posibilităților – a materiilor prime necesare.

Suntem într-o continuă transformare a fabricilor noastre, astfel încât, prin utilizarea materiilor prime proprii, să ajungem, chiar dacă războiul va dura, să preîntâmpinăm lipsurile care se vor accentua.

Stau, și în această privință, cu conștiința senină în fața acuzațiilor ce încercați, fiindcă am făcut tot ce omenește era posibil pentru a înlătura enormele greutăți provocate nu atât de război, cât mai cu seamă de lipsa de prevedere și de organizare a regimurilor care m-au precedat.

Deși erau avertizate de iminenta izbucnire a unui nou război, mai greu și mai mare decât cel trecut, totuși, nu au luat nici o măsură pentru a putea să înlătore lipsurile și greutățile pe care, fatal, le provoacă războiul modern și care erau cunoscute, dintr-o recentă și tragică experiență.

Trec, domnule Brătianu, la capitolul industrial.

Desigur că situația este gravă, dar din ce cauză?

A mea, a dv., a războiului?

Ei bine, îndrăznesc să afirm că ea este gravă nu numai din cauza războiului, dar mai ales din cauza dv., a oamenilor care ați guvernat și politiceste și economicește și bancar această țară.

Știind că furtuna vine, v-am prevenit încă din anul 1933.

Ca șef de stat major, am atras într-un act oficial atenția "conducerii statului" că Europa se îndreaptă cu pași repezi către un nou război; am prevenit că vom fi din prima zi a izbucnirii lui mai izolați ca în trecutul război și am cerut înarmarea și reorganizarea țării în vederea războiului, crearea și transformarea din timp a industriei proprii, stocarea din timp a materiilor prime care ne lipseau și organizarea industriilor pe baza fabricării materiilor prime produse în țară.

Ce s-a ales din acest strigăt de alarmă o știți.

Răspunsul a fost: înlăturarea mea; risipa criminală a devizelor de pe urma cărora statul a pierdut sume enorme; stocaj de devize în America și la Londra, în loc de a se cumpăra materii prime la prețurile derizorii de atunci, față de cele de azi; continuarea pe o scară mai întinsă a creării de industrii pe bază de materii prime importante – textilele în special –, și crearea de fabrici pentru transformarea semifabricatelor importate.

În schimb, nu s-a făcut nimic pentru industrializarea produselor solului, pentru instrucția contingentelor mobilizabile, pentru promovarea, instrucția și antrenarea numeroaselor cadre pe care le reclamă o armată modernă mobilizată, pentru organizarea apărării antiaeriene a teritoriului; nimic în privința măsurilor care trebuiau luate din timp pentru mutarea rafinăriilor și scoaterea lor din îngrămădirea în care se găsesc astăzi, îngrămădire care ar fi putut fi, și mai poate încă să fie, cauza esențială a unei catastrofe militare, economice și politice.

Nu s-a făcut nimic, nimic, domnule Brătianu, cu toate că guvernarea a fost a dv., deși fără dv. în guvern.

În această situație ne-a surprins războiul general.

În această situație – și mai agravată prin măsurile luate și concesiile de ultimă oră făcute de d-nii Tătărescu și Gigurtu – am găsit eu țara la 6 septembrie 1940.

Nici un stocaj de materii prime, pentru nici o industrie; nici un angajament serios pentru aducerea lor, cel puțin în ultimul ceas.

Dimpotrivă, se continua sistemul de export de devize și se studia chiar evacuarea aurului Băncii Naționale.

Dacă întârziam lovitura de stat se perfecta și această criminală operație.

Lecția tezaurului evacuat la Moscova în 1917, care a fost urmată de atâtea alte greșeli (schimbul oneros al coroanelor și rublelor, importul de articole de lux, exporturile de capital, concesiunile oneroase, risipa etc.), care au provocat catastrofa noastră economică în care ne-am zbatut după război, nu servise la nimic.

Manevra era cu atât mai criminală cu cât era încercată de oamenii care au făcut parte din sistemul care a avut tragica inspirație să evacueze tezaurul a cărui valoare este astăzi, după arătările oficiale ale Băncii Naționale, de peste o mie de miliarde de lei.

Totuși, domnule Brătianu, nu am dat înapoi în fața greutăților găsite și a situației catastrofale, create creditului, comerțului, agriculturii, industriilor noastre de toate categoriile.

Dovada activității noastre este ca majoritatea lor este și astăzi în stare de funcțiune.

Sforțările supraomenești făcute pentru adaptarea și aducerea materiilor prime, în orice condiții și oriunde le-am găsit, au dat, în mare parte, puțința întreținerii unei activități industriale care satisface oarecum nevoile și care a împiedicat ivirea șomajului.

Capturile de război, care se ridică până acum la 15 000 vagoane, din care 7 000 sunt deja în țară, au contribuit și ele, într-o largă măsură, la menținerea ritmului fabricației.

Iată evidența, domnule Brătianu.

Examinați graficele și veți vedea că am dat industriei noastre, în doi ani, comenzi care depășesc, în valoare monetară și în volum, pe acelea care s-au făcut în tot intervalul dintre cele două războaie.

Tot graficele vă arată – contrar celor ce se petreceau sub regimul dv., când schimburile cu toate țările erau normale și era pace – că lucrările, în guvernarea mea, corespund comenzilor și depășesc de multe ori chiar contractele.

Atunci unde este "catastrofa" pe care o vedeți și cu care, prin toate memoriile dv. amenințați, fie pentru a mă intimida, fie pentru a acoperi carența de care au dat dovadă guvernările democratice și în această privință?

Dar atitudinea dv. apare cu atât mai stranie cu cât am în față situația "Letei".

Capitalul acestei societăți, pe care o dirijați personal, a sporit de la 240 milioane, cât era în 1937, la 600 de milioane în 1942; fondul ei de rezervă a crescut, în același interval de timp, de la 47 milioane la 121 milioane; amortismentele de la 355 milioane la 566 milioane (capitalul fiind de 240 milioane); investițiile de la 516 milioane la 1 miliard 68 milioane; materiile prime aflate în depozite, de la 57 milioane la 196 milioane; cifra de afaceri a ajuns la 661 milioane.

Iată, domnule Brătianu, o situație într-adevăr "catastrofală", dar nu pentru dv., ci pentru consumator, la a cărui scumpire a vieții contribuiți cu atâta îndrăzneală, în profitul dv. și în paguba fiscalului.

Și nu este un caz izolat.

Industriile sateliților dv. și ale trusturilor dv., băncile dv., depozitele dv. de desfacere dezvăluie aceeași stare "catastrofală", la cel mai sumar examen.

Să analizăm acum, domnule Brătianu, situația financiară.

Care este starea actuală și cum merg încasările bugetare?

Cum se achită în general contribuabilii de îndatoririle lor față de fisc?

Foarte bine, domnule Brătianu.

Neașteptat de bine.

Surplusul încasărilor, față de prevederile bugetare, s-a ridicat până la 1 octombrie 12 ¼ miliarde lei.

Contribuabilul plătește la timp, fără a fi forțat cu baioneta și cu toba, ca pe timpul democrațiilor.

Fac, bineînțeles, excepție câțiva pe care-i voi scoate cândva la iveală, și pentru trecut și pentru prezent, și ale căror operațiuni de manevrarea și mistificarea bilanțelor – pentru a se deroba de la îndatoririle fiscale legale – le urmăresc.

Ignorați cum merg depunerile la bănci, depuneri a căror valoare fac dovada încrederii de care se bucură regimul actual?

Cunoașteți care este acoperirea aur pe care a reușit să o mențină un soldat, fără studii speciale și fără experiență, față de aceea dezastruoasă pe care dv. – "mari oameni de finanțe" și exponenți aleși ai urnei și mai ales democrați, cu o bogată și largă experiență, cu vastă organizare bancară și cu o numeroasă armată de partizani – ați creat-o în anul 1918 și ați perpetuat-o în anii următori?

Aflați, domnule Brătianu, că pe când dv. ați trimis peste graniță, în 1917, tot aurul nostru și toate devizele, eu am adus și aduc aur în țară.

A fost un timp când devizele serveau, în marea lor majoritate, la îmbogățirea ticăloșilor, partizanilor, rudelor și jidanilor.

Astăzi ele merg toate, absolut toate, numai pentru interesele apărării naționale și pentru economia țării.

Veți avea și în această privință precizuni.

Lista tuturor acelor care au luat devize și pentru ce au luat, va fi publicată.

Anticipiez, totuși, reamintindu-vă că pe când Banca Națională dădea regelui, d-lui Urdăreanu, jidanilor și altora devize la care statul a fost păgubit cu sute de milioane, aceeași Bancă Națională refuza statului, sub pretext că nu are, devizele necesare pentru plata armamentului comandat și a materiilor prime necesare fabricației armamentului în țară.

Din această cauză, evenimentele ne-au surprins dezarmați.

Trebuie să știți și dv. ceea ce știe toată țara, că mare parte din devizele astfel împărțite au fost schimbate la bursa neagră și că toate câștigurile realizate – fără nici o muncă și fără nici un risc – pe spinarea contribuabilului și a apărării naționale au servit la îmbogățirea jidanilor, a partizanilor, a rudelor și a acelor care, făcând din politică meserie, au trăit și s-au îmbogățit din sforăriile politice.

Așa s-au făcut "peste noapte" bogățiile care scandalizează și așa au ajuns unii oameni, cunoscuți ca lipsiți de meserie productivă și recunoscuți ca săraci, să aibă moșii, fabrici, bănci, acțiuni și automobile; datorită acestor manipulații d-nii Franasovici, Gafencu, d-na Titulescu etc. stau astăzi pe Coasta de Azur și în Elveția, la adăpost de lipsuri și de riscuri, rod ce au agonisit, proslăvesc "democrația" și critică regimurile "de teroare".

V-ați întrebat cu ce trăiesc în străinătate, în localitățile cele mai alese și, bineînțeles, cele mai sigure, pe vremea aceasta de lipsuri, de nevoi și de cumplită scumpete, atâția domni cu familiile lor, foști și viitori colaboratori la "democrația productivă"?

Dacă însă dv. nu vă întrebați, ne întrebăm noi, domnule Brătianu, oameni săraci și modești, care au muncit ca robii pentru stat, care trăim din solde și salarii și care ne uităm cu înmărmurire nu atât la ceea ce au realizat – și în scurt timp – niște oameni de nimic, fără nici o ocupație precisă, cât mai ales la îndrăzneala pe care o au de a critica, prin cafenele și saloane, munca noastră de azi.

Strecurându-se, până acum, printre evenimente și viața lor fiind asigurată, după înlăturarea legionarilor și a comuniștilor, au început să ridice capul.

În curând, însă, vor constata cât au fost de imprudenți și cât îi va costa această ultimă îndrăzneală.

În tot cazul, să fie siguri că dacă nu va reuși efortul de salvare pe care îl fac, ei vor fi cei dintâi care vor plăti, fiindcă dacă voi fi învins va câștiga anarhia, nu "democrația" și cei dintâi care vor fi sfârâmați de anarhie vor fi ei și dv.

Dovada a făcut-o panica în care au intrat când s-a răspândit zvonul că sănătatea mea este compromisă.

Revenind la starea financiară, care se judecă – o știți mai bine decât mine – după încasările bugetare, după încrederea deponenților, după valoarea și condițiile creditului, după volumul circulației și după acoperire, cred, domnule Brătianu, că un om cu adevărat normal nu poate afirma decât că în această țară și în această privință lucrurile merg vizibil și simțitor mai bine decât în perioada care a precedat catastrofa noastră din 1940 și chiar mai bine decât în alte țări, unde conducerea este de multă vreme serioasă, sănătoasă, prevăzătoare, muncitoare și creatoare.

Rămâne de discutat pericolul inflației și nestabilitatea prețurilor.

Este desigur o situație foarte grea din acest punct de vedere.

Luptăm să ținem pe loc și prețurile și, ca o consecință, și inflația.

Fenomenul nu este specific românesc, iar lupta este generală.

Știți ce se petrece în toată Europa și chiar în țările neutrale, unde situația este mai grea decât la noi.

Ați auzit, ar fi de mirare să nu fi auzit, de strigătul de alarmă dat zilele trecute de domnul Roosevelt, privitor la dispariția mărfurilor de pe piețele americane, la scumpetea lor cât și privitor la pericolul inflației.

Știți ce s-a petrecut și sub dv. și totuși acuzați, pentru că acuzația, domnule Brătianu, este și va rămâne activitatea dv. de predilecție.

Și deoarece numai dacă comparăm se poate judeca serios, comparați, și din acest punct de vedere, stările de fapt de astăzi cu cele din războiul făcut de dv. și judecați.

Un om corect compară situația la noi cu aceea din alte țări – mari sau mici, beligerante sau neutre – apoi judecă și trage concluzii.

Un om politic prudent, însă, înainte de a acuza, face comparație și cu ceea ce s-a petrecut sub el.

Dacă dv. ocoliți, cu legitimă prudență, această comparație, alții o fac.

A făcut-o mai ales poporul, care poate fi păcălit de vorbe, dar niciodată de fapte.

El a comparat fără să țină seama de prudența dv. și a tras concluzii.

Rămâne să apreciați dacă concluziile vă sunt sau nu favorabile.

Va aprecia și istoria.

Trec acum la latura creditelor.

Ca unul ce vă petreceți mare parte din timp alergând între birourile Băncii Naționale și acelea ale Băncii Românești, puteți cunoaște realitatea mai bine ca oricare altul.

Totuși, vă rog să cercetați graficele respective și veți vedea că nu s-a dat agriculturii, industriei, comerțului, în 22 de ani, atâtea credite câte s-au dat în 2 ani românilor de către regimul pus sub acuzare de dv. și de jidanii din America, fiindcă luptă împotriva anarhiei care era pe punctul să ne înghită, fiindcă nu mai dă credite evreimii din România și fiindcă nu mai practică democrația dictată de capitalul jidovesc și dirijată din hrube.

Veți mai constata cât de oneroase au fost dobânzile luate de Banca Națională, de Banca Românească, de toate "băncuțele" democrațiilor și democrațiilor, și cât de mici sunt acelea cu care, din ordinul meu, se acordă țăranilor, negustorilor și industriașilor români creditele de regimul pe care-l numiți – împreună cu jidanii – antidemocratic.

Această procedare, cât și încrederea în regim, a înlesnit cel mai mare avânt economic care poate să existe, în timp de război și în toate domeniile, într-o țară.

Veți mai constata condițiile, fără precedent ca avantaje, pe care le-am obținut de la actualul regim politic german "de tiranie și teroare", față de acelea oneroase și umilitoare, sub raportul dobânzilor, comisioanelor și controlului care au fost impuse, sub dv. și sub dl. Maniu, de către "democrațiile" franceze, engleze și americane.

Adăugați la această situație favoarea deosebită de care s-au bucurat – în dauna românilor – jidanii și străinii, mai adăugați dezmățul, risipa și nepriceperea cu care s-au distribuit și folosit aceste credite și judecați.

Nu uitați că în timpul celor 22 de ani de regimuri democratice, marea majoritate a creditelor acordate de guvern, prin Banca Națională și băncile alimentate de Banca Națională, mergeau la jidani și la străini; nu uitați că aproape nimic nu s-a dat țăranilor pentru a le înlesni procurarea inventarului agricol – viu și mort – și refacerea gospodăriilor lor stricate de război; nu uitați că aproape nimic nu s-a dat pentru promovarea comerțului românesc, pe când eu am dat, numai Basarabiei, credite de peste un miliard de lei într-un an.

Pe când dobânzile oneroase au îmbogățit Banca Națională, băncile dv., consiliile de administrație și pe acționari, statul și antreprenorii, comercianții, funcționarii, militarii și țăranii – mici și mari deponenți – au fost sărăciți și ruinați.

Iată opera dv., domnule Brătianu.

Tot graficele vă arată că eu am plătit, până acum, din rechizițiile luate pentru război, 627 milioane lei, pe când dv. ați plătit 62 ½ milioane și ați început plata lor în anul 1923, adică după 8 ani de la război.

În schimb, ați încasat în contul reparațiilor sumele datorate sinistraților de război și le-ați dat altă destinație.

Calificați-vă singur procedarea.

Poporul și morala le-au calificat drept "furt organizat".

Iată opera dv., a democrațiilor și democrațiilor, care, prin cunoscute acte de brigandaj politic, au escaladat rând pe rând zidurile "puterii".

Dacă dv. ați uitat toate acestea, toți acei pe care i-ați ruinat, de la țăran până la micul funcționar, nu au uitat-o.

Ei se resimt și azi de pe urma procedeelelor dv.

Mai vedeți, domnule Brătianu, tot din aceleași grafice și cât v-ați îngrijit dv. – într-o lungă perioadă de pace – de școală, de căminele și bibliotecile studenților, de biserică, de clinici, de laboratoare, de spitale etc. și cât s-a făcut în ultimii doi ani.

Deși suntem în plină sforțare de război, eu am reînnoit toate spitalele și am înființat 3 500 paturi noi pentru tuberculoși, pe lângă cele 3 500 pe care le-ați avut dv. în 20 de ani.

Până la Crăciun, Consiliul de Patronaj, armata și asigurările sociale vor deschide încă opt spitale noi.

Dați-vă osteneala și mergeți prin spitale, școli, biserici, clinici, cantine și veți vedea, veți auzi și veți constata.

Iată, sub raportul șoselelor, căilor ferate, alimentației, industriei, creditului, bugetului, școlii etc situația din țară.

Să dea Dumnezeu, domnule Brătianu, spre liniștea țării să fie tot așa și de acum încolo.

Ea este, totuși, după dv., "catastrafală".

În memoriul prin care, pe de o parte, îmi cereți "să fac armata, pentru că ea este singurul mijloc de a întregi țara", mă acuzați, pe de altă parte, că "înfometez" populația, lipsind-o de grâul pe care-l dau germanilor și că exportez cantități mari de combustibil, din care cauză se "micșorează considerabil activitatea industrială a țării".

Mai întâi, activitatea industrială nu a fost micșorată "considerabil" din cauza exportului.

S-au întâmplat câteva cazuri izolate – care se pot număra pe degete – de lipsă de combustibil, datorită unei crize trecătoare de circulație, provocată de iarna grea și de necesitatea de a se da întâietate transporturilor de alimente și militare.

Dar pentru că a fost și "Letea" în joc, ați văzut "catastrofa" și v-ați grăbit să publicați în *Universul* cazul izolat, care se confundă total cu interesele dv. personale, și să trageți din el o concluzie generală.

Evenimentele s-au însărcinat să vă dezmință.

Lecția însă nu v-a servit, fiindcă acum, din nou, plecând de la închipuiri, prevedeați că va fi foamete și vom muri de frig.

Veți fi încă o dată dezmințiți de fapte.

Dar, vă întreb, cu ce era să fac armata, pentru a "reîntregi țara", dacă nu exportam combustibil și cereale?

Ce altceva puteam să dau în schimb?

Aurul sau bogățiile productive ale țării?

Legenda că am exportat mai mult decât am importat, fapt care "va produce inflația și va scumpi viața", va fi și ea cândva dezmințită.

Ignorați cu intenție că în ultimii doi ani s-au adus în țară, din Germania și Italia:

- peste 3 000 tractoare, iar alte 840 sunt în curs de expediere;
- peste 8 000 tone unelte și diverse mașini agricole a căror valoare se ridică la peste 560 milioane lei.

În fine, am adus în schimbul exportului 28 500 kg aur, față de 69 000 cât ați adus dv. în 20 de ani de pace, care ar fi putut fi și de prosperitate.

Totuși, inflație s-a făcut, datorită faptului că, pentru întreținerea războiului, a trebuit să importăm armamentul și materiile prime necesare, în schimbul cărora am dat contravaloare în grâul și petrolul care reprezintă aurul nostru.

Nu trebuie să ignorați că, deși avem această situație, războiul este dus numai cu 62% din bugetul statului, ceea ce nu se poate compara cu cheltuielile făcute de dv., și din acest punct de vedere, în războiul trecut.

Faptul reprezintă un record, față de ceea ce se petrece în alte țări, care au organizații și bogății superioare.

Deci scumpirea vieții este o consecință a războiului, a inflației și a creșterii generale a prețurilor în toată lumea.

Dar dv. vreți ca eu să fac miracolul pe care nici dv. nu credeți că ați fi în stare să-l realizați, oricât de încrezător ați fi în posibilitățile dv. de om de stat și de mare finaciar.

După această explicație, recapitez, domnule Brătianu, care sunt stările actuale de fapt, fiindcă numai sprijinit pe ele și plecând de la ele se pot trage concluzii concrete:

A. Sub raportul comunicațiilor și al transmisiunilor situația este următoarea:

a) Căile ferate au un vast proiect de noi construcții, stabilite de noul regim, a căror valoare se ridică la suma de 102 ½ miliarde lei.

Din acest proiect s-a realizat în doi ani:

- normalizarea liniilor din Basarabia, Bucovina și Transnistria, care reprezintă 3 781 km lucrați;
- dublarea liniei Buzău-Mărășești;
- s-a transformat în linie de mare trafic internațional linia Brașov-Făgăraș-Sibiu;
- se termină linia Bumbăști-Livezeni, începută și abandonată apoi de regimurile dv.;
- s-a terminat terasamentul liniei Craiova-București-Urziceni-Făurei și linia Țândărei-Piua Petri, care va continua prin Hârșova către Constanța.

Pentru a mări capacitatea transporturilor, s-a sporit capacitatea a 208 gări, s-au făcut 98 noi puncte de oprire, s-au modernizat triajele de la București, Ploiești și Brașov, s-au unificat aparatele de centralizare și semnalizare, s-au completat depourile de locomotive, se construiește un mare atelier de reparat locomotivele și vagoanele la Craiova.

Au început realizările pentru electrificarea liniilor; se va înființa o centrală hidroelectrică la Bicaz, de 400-600 kilowați pe an, și se tratează înființarea centralei de la Porțile de Fier.

Pentru înfăptuirea acestui vast program, c.f. au angajat până acum, din totalul de 102 ½ miliarde prevăzute, comenzi și lucrări în valoare de circa 39 miliarde lei, afectați în medie: 55% pentru investiții, 10% pentru refaceri și înnoiri și 35% pentru completări.

b) Șosele. Încă din septembrie 1940 am stabilit definitivarea până în 1948 a unei noi rețele de 5 000 km șosele în valoare de 50 miliarde lei.

S-au construit din nou, după cum poate ați auzit:

- în Basarabia și Bucovina 850 km;
- în Transnistria 60 km;
- în Transilvania 440 km;
- în vechiul regat 476 km.

În afară de aceasta, 625 km de șosea în lucru se termină până la finele anului.

Tot în vechiul regat s-au mai terminat și 44 km de pavaje, pe șoselele de mare trafic, unde, din lipsa reparațiilor, suferea considerabil circulația

În concluzie, în ultimii 2 ani s-au construit, definitivat și reparat 2 250 km de șosele, pentru care s-au cheltuit 3 miliarde de lei, pe când de la 1920 până la 1940 regimurile democratice au construit, definitivat și reparat 1 785 km de șosele, a căror valoare s-a ridicat la 6 miliarde 718 milioane lei.

Comentariile sunt de prisos.

c) Porturi, rețele de silozuri și frigorifere.

- Porturi. Până acum s-au executat:
- lucrări de amenajare la Giurgiu, pentru mărirea traficului portului, în valoare de 170 milioane;

- lucrări pentru mărirea șantierului naval de la Constanța, în valoare de 65 milioane lei.

Pentru mărirea traficurilor portuare, s-au executat, până acum, la Giurgiu și Constanța, lucrări și amenajări în valoare de 235 milioane lei, iar pentru exercițiul 1942/1943 și următorii 3 ani sunt în proiect lucrări în porturile maritime și dunărene, precum și altele, privind calea navigabilă, de peste 4 miliarde lei.

- Silozuri: În scopul de a se asigura o bună valorificare a cerealelor și pentru a se evita, mai ales toamna, blocarea căilor ferate, s-au construit și pus în funcțiune 10 silozuri, pentru care s-au cheltuit 933 milioane lei, iar pentru 1942-1946 s-au prevăzut lucrări noi, în valoare de 7 miliarde și jumătate lei.

- Frigorifere. Până în anul 1946 se vor termina lucrări în valoare de 2 miliarde și jumătate lei, pentru construcția a 18 întreprinderi frigorifere, în centrele cele mai populate, astfel încât să se poată conserva, în cele mai bune condiții, produsele ușor alterabile.

Cele mai moderne instalațiuni au și fost comandate în Germania.

B. Poșta și telefoanele

Am romanizat telefoanele înstrăinate de "democrațiile" zise naționale, răscumpărând 1 367 960 de acțiuni, cu 7 dolari bucata, în valoare totală de 9 575 720 dolari;

- s-au modernizat aparatele și instalațiunile radiotelegrafice;
- s-au consolidat 1 240 km de trasee, s-au construit 2 159 trasee noi și s-au întins peste 7 000 km fire;

- s-au construit garajele P.T.T. de la Herăstrău;

- s-au cumpărat și pus în serviciu mașini, motociclete și diferite materiale poștale în valoare de 400 milioane lei;

- se lucrează la rețelele județene din Moldova, ce vor fi gata la 1 noiembrie 1942.

Valoarea acestor lucrări este de circa 1,85 miliarde lei.

Mai sunt în proiect următoarele lucrări:

- construirea unei gări poștale centrale;
- instalarea unui cablu internațional pe traseul Giurgiu-București-Cernăuți-Orășeni;
- organizarea unei instalații de telegrafie armonică și înzestrarea tuturor centrelor importante cu aparate teleimprimatoare.

Aceste lucrări se ridică la circa 3,4 miliarde lei.

De la 1 ianuarie 1941, data când S.A.R.T. a fost românizată, serviciul telefoanelor a realizat:

- ameliorarea și amplificarea rețelei telefonice rurale, în special în Bucovina și Basarabia;
- mai multe lucrări importante de interes militar;
- construcția unei noi centrale automate în București.

Toate realizările îndeplinite în domeniul lucrărilor publice, în ultimii 2 ani, se ridică la o medie anuală de patru ori mai mare ca în anii precedenți.

C. Agricultura.

Am adus în țară, pe credit și pe termen lung, cu 3% dobândă și pe prețurile din anul 1939, datorită prevederii 3 030 tractoare și mai sunt în curs de livrare 840; am capturat și pus în stare de funcționare 4 091 tractoare.

În total circa 8 000 tractoare au fost aduse în patrimoniul național, față de 4 031 tractoare existente la 1 ianuarie 1930 și 3 340 importate de la 1930 la 1940.

Am adus în țară, de la 6 septembrie 1940 la 1 octombrie 1941, 8 269 tone de mașini agricole (pluguri, grape, semănători, mașini de treierat, secerători, unelte mici etc. etc.)

Valoarea tuturor acestor mașini și unelte agricole importate în ultimii 2 ani se ridică:

- pentru tractoare la suma de 408 milioane lei;
- pentru restul mașinilor agricole la suma de 567 milioane lei.

Pe lângă aceasta, s-au mai fabricat și continuă să se fabrice în țară, în anii 1941 și 1942, încă 11 300 tone de mașini agricole.

D. Armata.

1. Pentru instrucția, întreținerea și înzestrarea armatei, s-a cheltuit în ultimii 2 ani aproape de două ori mai mult decât s-a cheltuit mai înainte în 21 de ani.

2. Creditele reale acordate pentru procurarea de materiale de război în ultimii 2 ani – 184 miliarde lei – reprezintă aproape 150% din tot ce s-a acordat în același scop în cei 12 ani dinainte – 135,5 miliarde lei.

3. În războiul actual și numai în 13 luni, s-au plătit ajutoare de mobilizare în valoare de 4,614 miliarde lei și primesc aceste ajutoare circa 75% din totalul mobilizațiilor, în timp ce în războiul 1916-19 s-au plătit ajutoare numai celor lipsiți complet de mijloace și numai câte 50 de bani pe zi de om la sate și 70 de bani pe zi la orașe.

4. Pentru rechiziții, în actualul război, s-a plătit în 2 ani de 10 ori mai mult decât s-a plătit în războiul trecut în 24 de ani

În afară de aceasta, în actualul război, plata rechizițiilor a început odată cu războiul și este la nivelul bonurilor emise, în ce în războiul 1916-19, plata a început abia la 8 ani după începerea războiului și nu s-a terminat nici astăzi.

5. În acest război s-a capturat până la 1.X.1942 circa 13 100 vagoane de marfă de război, din care mai mult de 60% s-a adus în țară, iar restul este în drum spre țară.

Numai valoarea materialului capturat intrat în țară – 7 528 vagoane – se ridică la suma de 5,031 miliarde lei.

E. Finanțe

1. Cheltuielile pentru armată și cele pentru pregătirea și susținerea războiului care se ridică la 67,3% din buget pe exercițiul 1940/41, scade succesiv la 64,7% pe exercițiul 1941/42 și la 56,5% pe exercițiul 1942.43 (primele 6 luni);

În aceeași perioadă de timp, în războiul trecut, cheltuielile pentru armată și întreținerea războiului creșteau de la 68,5% din buget pe exercițiul 1916/1917, la 76% pe exercițiul 1917/1918.

2. Pe când în războiul trecut bugetul ordinar reprezenta pe exercițiul 1916/17 și 1917/18 numai 25,5% din venituri, iar restul de 74,5% reprezenta diferitele resurse extrabugetare, în războiul actual bugetul ordinar pe exercițiul 1940/41, 1941/42 și 1942/43, primele 6 luni, reprezintă 47,6%, restul de 52,4% reprezentând resursele extrabugetare.

3. Pe când în România circulația fiduciară a crescut din 1939 până în 1942 de la 100% la 206%, în aceeași perioadă de timp a crescut în Bulgaria la 365%, în Canada la 239%, în Ungaria la 245%, în Statele Unite la 202%, în Germania la 185%, etc.

4. Acoperirea monedei noastre (aur, bonuri de tezaur, devize) este astăzi de 54% față de aceea din 1918, care era la 20,2%; numai aurul din totalul acoperirii reprezintă astăzi 32%, pe când în 1918 reprezenta 7%, fără tezaurul de la Moscova, sau 24% cu tezaurul de la Moscova.

5. Depunerile în bănci și alte instituții de credit, care au scăzut de la 35 miliarde în 1938 la 8 ½ miliarde în anul 1939, au crescut din nou la 12 ½ miliarde la finele anului 1940, pentru a continua să crească neîncetat, ajungând la 22 ½ miliarde în 1941 și, mai ales în anul 1942, când valoarea lor atinge 33 ½ miliarde lei.

6. Ajutoarele acordate, din ordinul meu, pentru școli și biserici se ridică, în ultimii doi ani, la suma de 1 miliard și 605 milioane lei, în afară de materialele distribuite, a căror valoare trece de 100 milioane lei.

7. Creditele acordate, din 1940 până azi, pentru agricultură, industrie și comerț, se ridică la 182 miliarde lei, din care pentru români s-au dat 162 miliarde sau 90%, cu dobânzi care valorează de la 2 ½-7%; regimurile vechi au dat între anii 1925 și 1939 credite în valoare de 123 ½ miliarde, din care numai 80 de miliarde pentru români, adică 64%, iar dobânzile au variat între 6 ½-26%.

Cu toate acestea, nu am părăsit nicio clipă ținuta demnă pe care mi-o impunea dreptul unui popor nevinovat: nu am tolerat nici un amestec, nici în afacerile politice interne, nici în cele economice și nimeni până acum, din marii noștri aliați, nu a încercat să mă umilească și, prin mine, să vă umilească pe dv. toți.

Urez țării mele, domnule Brătianu, să fie și în viitor tratată cum este astăzi și cred că sunteți convins că am mai puțin ca oricare altul din această țară, atrofiată conștiința și mândria de român și de om liber.

Poporul românesc nu mai are astăzi nici servituțile impuse de congresul de la Berlin din 1878 prin schimbarea art. 7 din Constituție, nici servituțile rușinoase impuse, după războiul trecut, în privința minorităților, nici servituțile Genevei, nici pe acelea impuse prin creditele de stabilizare și refacere.

Nici un străin nu mai exercită astăzi, pe teritoriul României și în teritoriile ocupate de noi, "controlul" cu care "democrațiile străine" au umilit "democrațiile românești" și, datorită lor, amorul propriu al unui popor liber.

Țara Românească, domnule Brătianu, nu se mai găsește astăzi în situația umiltoare creată de tratatul României cu Austria, prin care se impuneau României "conștiința și jignea independența ei politică și compromiteau grav libertatea ei economică"; nici în situația și mai umiltoare creată prin "preambulul" tratatului minorităților, în care se afirma, textual, că "independența României n-a fost recunoscută decât sub rezerva anumitor condiții".

Mai uitați, sau poate ignorați, deoarece aveți pe atunci alte preocupări, că, la 4 septembrie 1920, Hoover a propus "excluderea României din rândurile puterilor aliate și asociate, ruperea legăturilor diplomatice și boicotarea ei economică și financiară".

Această propunere se făcea în timp ce armata română punea, cu sângele ei, ordine la Budapesta și scăpa Europa de anarhie.

Nici unul dintre aceștia nu și-a îngăduit până acum și nici nu-și va îngădui în viitor să ceară, după cum o făceau francezii, schimbări de comandanți și să arate cine anume să fie numiți în locul lor.

Armata germană nu a făcut, domnule Brătianu, nici o mârșăvie pe teritoriul nostru; a plătit totul, s-a purtat bine cu populația, nu a omorât copii după cum făceau cazacii; nu a violat casele, hambarele, femeile; nu a devastat căile ferate.

Această armată a luptat, de data aceasta, cot la cot cu noi și pentru noi.

Armata germană nu a părăsit teritoriile noastre, după cum au făcut rușii în fața bulgarilor în Dobrogea și nu a stat cu brațele încrucișate, pe când noi luptam la Prut, după cum au făcut rușii în bătălia de pe Argeș, când dacă ar fi voit să intervină s-ar fi câștigat bătălia.

În sfârșit, domnule Brătianu, armata română nu numai că nu a fost "înglobată" în armata germană, dar nu a fost nici măcar pusă sub comandă germană.

Ceea ce s-a întâmplat cu mareșalul Prezan și cu regele Ferdinand în războiul trecut nu s-a întâmplat sub mareșalul Antonescu, nici cu el, nici cu regele țării.

Dimpotrivă, pentru prima oară de când există neamul românesc, un general român s-a bucurat de cinstea de a avea sub ordinele sale o numeroasă armată germană și generali glorioși germani.

Sub comanda mea, trupele germane și române au trecut Prutul; sub comanda mea, s-a dezrobit Basarabia și Bucovina de către trupele germane și române. Sub comanda mea efectivă a fost cucerită Odessa numai de trupele românești.

Cinstea făcută mie se răsfrânge și se va răsfrânge desigur o eternitate asupra neamului.

Totuși, dv. o socotiți umilintă.

De aceea vă întreb, împreună cu nația, dacă aceasta este umilintă, cum ar trebui să fie calificată situația pe (...)

Nu am nevoie să vă amintesc cât a valorat această "garanție".

Ce s-a întâmplat, de asemenea.

Vă temeți că ungerii se "armează" și vedeți în acest fapt un pericol.

Se înarmau și bulgarii; vedea și fratele dv. un pericol în acest fapt, totuși nu a ezitat să intre în război, lăsându-și spatele la discreția lor totală.

Situația de astăzi a României este alta.

Am asigurări că la cel dintâi gest pe care-l vor face vecinii împotriva noastră, pe timpul războiului, vor fi zdrobiți.

Totuși, făcând abstracție de aceste asigurări, vă întreb cât de nesinceră sau de șubredă poate fi mintea care-și închipuie că nu vor fi spulberate de anarhie toate forțele – mai ales acelea rezultate dintr-un mediu social anarhizat, cum este cazul Bulgariei și al Ungariei – în cazul când Germania va fi învinsă de asiatici?

Ceva mai mult, pentru liniștea dv. vă atrag atenția că, în cazul unei eventuale înfrângeri, liniile de retragere germane trec pe la noi și prin Ungaria.

Cum vor putea deci ungerii să întreprindă, în această eventualitate, vreo agresiune împotriva noastră?

De aci, domnule Brătianu, reiese necesitatea de a contribui cu sinceritate, cu toate puterile și la timp pentru înlăturarea – definitivă și totală –, prin înfrângere, a pericolului care amenință toată civilizația, toată Europa și în primul rând pe noi.

După aceea, vom vedea.

O minte sănătoasă nu aleargă în același timp după mai multe țeluri, ci caută să rezolve problemele pe rând.

Într-un memoriu anterior, m-ați acuzat că nu sunt sigur că voi câștiga victoria, și ați afirmat că rezultatele războiului sunt îndoielnice.

Vă întreb, care om cu mintea întregă, care conducător înțelept, de la Gengis-Han și până în timpurile noastre, pe când pierderile avute de armata dv., în 18 luni de lupte, au fost de 12% din totalul populației Țării Românești de atunci.

Iată, domnule Brătianu, adevărul arătat de cifre, nu fabricat de interesele meschine care vă dictează să criticați totul, să criticați orice și să bârfeiți ca în timpurile politicianiste, când se putea afirma orice fără control și arunca acuzațiuni fără temeri de răspundere.

Trupele noastre de azi, domnule Brătianu, nu sunt trupe de sclavi,

Germanii nu fac nici o deosebire între ale lor și ale noastre.

Ei sunt cu adevărat cavaleri și nu le cer niciodată eforturi care depășesc puterile lor.

Dimpotrivă, în toate ocaziile, în atac, țin seama și de gradul lor de pregătire și de felul atacului și de gradul dotării cu mijloace. Unul sau două cazuri nu pot fi generalizate.

Multe unități au fost trimise în linia I-a pentru că împrejurările au impus-o.

Nimeni însă nu a putut constata că, pe când ele erau în linia I-a, germanii din același sector erau ținuți în spate la repaos.

O perfectă egalitate a fost pentru toți. V-o afirm eu, ca soldat.

Alte unități au făcut eforturi mari, la cot cu cele germane, în operațiile din vara trecută, pentru că au fost împinse, spre cinstea lor și a neamului întreg, de propriul elan.

Nu germanii le-au cerut-o. Ei au admirat și au răsplătit avântul. Atât.

Dv. îl criticați. Vă privește.

Dv. voiți însă să facem războiul și să refaceți România fără a intra în foc în linia I-a.

De aceea nici unul din rudele dv., afară de unicul fiu al regretatului V. Brătianu, nu se găsește nici în linia 3-a.

Acuzați pe germani de arbitrajul de la Viena și-i tratați de dușmani, dar nu acuzați pe aliații democrați care v-au trădat? Cum se poate califica aceasta, domnule Brătianu? Ce interese vă îndeamnă să dezarmați buna judecată și vă împiedică să trageți învățăminte și concluzii logice?

Ar fi trebuit să le trageți cu atât mai mult cu cât nu trebuia să uitați suferința și amărăciunea fratelui dv. când a părăsit, în 1919, dezgustat și dezamăgit, Parisul. Gestul a trecut în istorie și a înfierat pentru vecie atitudinea neloială și nedemnă a unor aliați mari față de un popor mic, care făcuse atâtea sacrificii și pentru el, dar și pentru victoria lor.

Iată, textual, ce spunea atunci I.I.C. Brătianu: "Fac un ultim efort și sunt hotărât a-mi da demisia chiar de la Paris dacă tratatul nostru nu este recunoscut", pentru că Anglia, țara clasică a democrației, se opunea la recunoașterea calității de aliat a României și numai datorită Franței și Italiei s-a putut înlătura "una din cele mai monstruoase nedreptăți pe care le-ar fi înregistrat istoria".

Delegații englezi și americani erau gata să restituie Cadrilaterul Bulgariei, deși prin tratatul de alianță "se garanta integritatea teritorială a Regatului român, în toată întinderea frontierelor sale".

În timp ce armata română ocupa Budapesta și puneu stavilă bolșevismului, aliații opreau toate transporturile militare de armament și echipament spre țara noastră.

Cu o indignare firească, primul ministru român întreabă: "Suntem noi prietenii, sau ungurii sunt aliații conferinței? Chestiunea petrolului a dezlănțuit împotriva noastră pe marii rechini ai trusturilor americane. Este cel puțin ciudat ca Franța, Belgia, Italia să se facă, împotriva noastră, instrumentele docile ale unor interese ce ne sunt vrăjmașe și ale acestor resentimente. Aceste trei puteri, care constituiesc majoritatea conferinței, ne maltratează și ne amenință și ne amenință în modul cel mai violent în fața lumii întregi și se mărginesc, pentru mângâierea noastră, să ne dovedească pe ascuns bunele lor sentimente, sub formă de regrete".

În scrisoarea de demisie de la 12 septembrie 1919, I.I.C Brătianu spune: "Consiliul Suprem al Marilor Puteri, care a înlocuit conferința de pace a statelor aliate, n-a ținut seamă de acest tratat și a hotărât să impună României condițiuni pe care ea nu le poate primi, deoarece sunt incompatibile cu demnitatea, neatârarea și interesele sale politice și economice".

Iată, domnule Brătianu, cât prețuiesc popoarele cu care vreți dv., oamenii democrațiilor mincinoase, să refaceți România Mare.

Pe când fratele dv., dezamăgit și îndurerat, înfiera pe acei cu care mă acuzați că nu "am aranjat" nimic pentru obținerea granițelor, tatăl dv. răspundea astfel acelor care îl acuzau că a trădat interesele țării, pentru că se rezema și avea încredere în Germania: "Franța cunoaște prea bine statornicia noastră în recunoștință. Iar Germania a văzut la noi un popor care știe să nu uite binele ce i se face și de aceea nu numai că nu a căutat să ne germanizeze, dar chiar ne-a încurajat și ne-a dat binevoitorul ei sprijin ca să ne putem dezvolta în toată libertatea, așa cum dorim noi".

Aceeași libertate de a face ce vrem o are poporul român și de la Germania de azi, iar același binevoitor sprijin de a ne dezvolta cum dorim noi l-am găsit și eu, la conducătorii ei.

Iată, domnule Brătianu, puse față în față pe plan istoric două atitudini diferite.

Dv. ați ales pe aceea care ne-a umilit și ne-a înșelat. Eu am ales pe aceea a tatălui dv. Istoria va judeca.

9 – Afirmați, că "până astăzi se pare că pregătește autonomia Ardealului".

Strigați că vă impun sacrificii și nu ați făcut nici unul personal.

Afirmați că toate aceste sacrificii sunt "inutile" și cu toate acestea mă acuzați că nu refac România.

Primii care au luat în brațe și au susținut revizionismul maghiar au fost englezii.

Constatați că, cu ajutorul lor și al aliaților lor, nu am putut salva granițele și condamnați pe germani.

Știți că pământul nostru nu produce cât ar putea, fiindcă este rău lucrat, deoarece țărani au fost lăsați, prin greșita politică făcută, fără inventarul viu sau mort de care au nevoie să-l lucreze și protestați când aduc tractoare.

Ați obținut de la englezi, francezi și americani împrumuturi care ne-au umilit și ne-au ruinat și acuzați pe germani că nu ne ajută, deși ne-au dat credite pe termen lung și cu 3 ½% dobândă, fără a cere în gaj nici onoarea, nici avutul țării.

Aruncați răspunderea catastrofei din 1940 pe regele Carol II, deși știți că a guvernat cu întreg partidul liberal, a cărui șefie nominală totuși ați păstrat-o.

În sfârșit, de 2 ani, găsiți că fac rău cea ce fac și refuzați să vă luați răspunderea.

Întăresc afirmația cu următoarele precizii:

a/ În septembrie 1940, prevenindu-mă că "fac rău aducând pe legionari la putere", m-ați sfătuit, sub forma de a "mă ajuta", să fac guvernul cu oameni desemnați de dv. și de dl. Maniu. Pe considerațiunile bune sau rele, asupra cărora nu este momentul să mă opresc, am declinat sfatul și

v-am oferit dv. și d-lui Maniu conducerea statului. Ați refuzat-o și unul și altul sub pretext că, având în vedere armata, numai eu puteam, în momentele acelea, să domin situația. V-am asigurat concursul armatei pentru o conducere înțeleaptă și totuși nu ați acceptat.

b/ Când am intrat în "Pactul Tripartit" m-ați dojenit din nou. V-am răspuns, invitându-vă să luați conducerea pentru a face politica ce o voiți. Ați refuzat, afirmând că "atâta timp cât va fi război, eu trebuie să rămân la conducere fiindcă nu pot fi înlocuit". "Atâta timp cât va fi război", adică atâta timp cât este greu și sunt riscuri.

Este ușor, domnule Brătianu, să fii om de stat, și încă cu pretenții, când nu ai riscuri de luat și greutăți catastrofale de învins. Când este greu și sunt riscuri vă trebuie un salahor care să muncească și un general să le ia asupra sa, dv. rezervându-vă dreptul de critică, pentru ca după război să veniți, dv. sau dl. Maniu, ajutați de d-nii Costinescu, dr. Angelescu, Boilă, Bursan, Tătărescu, Mihai Popovici și Zelenski, pentru a lua de la cap munca dv. constructivă și a pregăti un nou 1940.

Credeți că ați sperat să mă folosiți, ca instrument cu sabie, după cum ați folosit pe mareșalul Averescu și pe generalii Coandă și Văitoianu. Eu însă nu sunt nici Averescu, nici Coandă, iar dv. nu sunteți Ionel Brătianu și nu ați făcut ceea ce a făcut el.

Când am intrat în război, cu prudența caracteristică politicianilor valoroși, nu v-ați manifestat nici pentru, nici contra. După ce am reluat Basarabia și Bucovina, v-ați grăbit să-mi cereți și dv. și domnul Maniu să mă opresc la Nistru.

V-am arătat considerațiunile militare, politice, economice și morale pentru care nu puteam să o fac și v-am invitat, pentru a treia oară, să luați conducerea, răspunderea și riscurile unei asemenea acțiuni.

Bineînțeles, ați refuzat.

c/ După omorurile de la Jilava și imediat după rebeliune, mi-ați trimis memorii prin care îmi arătați situația și-mi dădeți noi sfaturi. V-am oferit și atunci conducerea și să faceți cum credeți că este mai bine. Și unul și altul v-ați scuturat.

d/ Luându-vă după câțiva ofițeri fără prestigiu militar, care au deraiat de pe linia principiilor sănătoase strategice, morale și politice, pe care poate că nici nu le-au avut vreodată, mi-ați cerut să retrag armata din din Rusia și m-ați îndemnat să mă "aranjez cu Anglia și America.

Ar fi o greșeală și o felonie, iar greșelile și feliunile se plătesc scump.

Numai un nepriceput în problemele de comandament militar putea să o pretindă.

Luându-vă după câțiva ofițeri fără prestigiu militar, care au deraiat de pe linia principiilor sănătoase strategice, morale și politice, pe care poate că nici nu le-au avut vreodată, mi-ați cerut să retrag armata

Suntem la peste 1 500 km de țară, drumurile sunt cum sunt, iarna bate la ușă, depozitele sunt ale germanilor, căile ferate sunt în mâna lor, aviația are forța de distrugere pe care ar trebui să o cunoașteți. Retragerea forțelor din situația lor actuală ar însemna părăsirea frontului. Exact ce au făcut rușii în Moldova în 1917-1918.

Vă întrebați ce s-ar întâmpla dacă germanii ar face cu noi astăzi, în caz de părăsire a frontului, ceea ce am făcut noi atunci cu rușii?

Vă dați seama ce s-ar alege de armata noastră, de disciplina noastră, de soldații și de caii noștri, de tunurile noastre, dacă am încerca, în condițiile arătate mai sus, să părăsim frontul fără asentimentul comandamentului german?

Situația aceasta, a oamenilor care la cea dintâi greutate se descurajează, ar denota ușurință, totală nepricepere militară și prostie.

Soluția ar fi criminală, domnule Brătianu, fiindcă nu s-ar prăbuși numai armata, s-ar prăbuși însăși Țara, deoarece germanii ar ocupa-o imediat și am ajunge în situația Serbiei și Greciei.

Poftiți, domnule Brătianu, vă ofer din nou conducerea statului și a guvernului.

Retrageți dv. armata și "aranjați-vă" cu Anglia.

Numai că trebuie să întreb și armata și poporul.

Sunt gata să le pun această întrebare, deschis și categoric, dacă și dv. sunteți gata să vă luați răspunderea.

A mă fi "oprit la Nistru" și "a retrage astăzi forțele din Rusia" însemnează, pentru un om care mai poate încă judeca, a anihila dintr-o dată, total, toate sacrificiile făcute de la trecerea Prutului, acțiune în contra căreia nu v-ați pronunțat public; însemnează a ne dezonora pe vecie ca popor; însemnează a crea țării, în cazul victoriei germane, condiții dezastruoase, fără a ne asigura, în cazul victoriei ruse, nici provinciile pentru care luptăm și avem datoria sacră să luptăm, nici granițele care vor voi să ni le mai lase rușii, nici libertățile noastre și nici măcar viața familiilor și a copiilor noștri; în sfârșit, însemnează din cauza nestabilității și a feloniei pe care mă sfătuiți să o practic – și aceasta este cea mai mare crimă – a asigura țării, în viitoarea comunitate europeană, o poziție morală care îi va ridica drepturile idealurilor sale și ar putea să-i fie chiar fatală.

Gestul pe care mi-l cereți să-l fac, domnule Brătianu, va face din neamul românesc o victimă a tuturor, fiindcă concomitent cu dezorganizarea, prăbușirea și distrugerea armatei, ar începe instaurarea anarhiei în țară.

Comuniștii, legionarii, jidanii, ungurii, sașii ar începe agitația, lupta, distrugerea ordinii, a liniștii, pentru a profita de ocazie, pentru a da ultima lovitură de picior unui neam care cu adevărat ar merita calificativul de netrebnic.

Ungurii ar ocupa imediat restul Ardealului.

Iată, domnule Brătianu, la ce ar da naștere gestul pe care mi-l cereți să-l fac.

Ar fi gestul nefericit al unui soldat lipsit de onoare și al unui om de stat nu numai inconștient, dar nebun.

Conducătorul nefericit al Franței – și mai nefericite de azi – a declarat, într-o recentă chemare la realitate a unui popor, care a căzut și el victimă josnică a unei guvernări venale, iudo-democratice și masonice, că are convingerea că dacă "Germania ar fi înfrântă, Sovietele ar impune legea în Europa și s-a termina astfel cu independența și patriotismul națiunilor".

Am avut și eu această convingere. Rămân la această convingere, fiindcă noi, mai curând ca alți, vom fi zdrobiți:

- pentru că suntem punte între slavi și zăgazul care le sta de secole în calea expansiunii către vestul și sud-estul Europei;

- pentru că avem bogățiile pe care le avem; și

- pentru că vom fi trambulina salturilor lor viitoare.

Trăgând învățăminte din trecut, cunoscând tendințele slave, plecând de la considerațiunile făcute mai sus și îndrumat de instinctul de conservare și de logica bunului simț, nu puteam, domnule Brătianu, în conducător responsabil, să mă "opresc la Nistru" și nici nu pot să retrag armata din Rusia". Ar fi o prostie din partea mea. Este cu neputință să o facă cineva și ar fi o greșeală ireparabilă pe care nu eu și dv., ci neamul ar plăti-o scump.

Mareșalul Petain, într-una din valoroasele sale cuvântări a dat speculatorilor situațiilor grele lecția care li se cuvenea și care a fost aplaudată de toți oamenii cu conștiința clară și nepătată. Răspunzând unor critici ale acțiunii sale, el a spus: "Când Franța este în nenorocire, nu mai este loc pentru minciuni și himere".

Nici la noi, domnule Brătianu, nu mai este loc pentru "minciuni și himere" și mai ales nu mai putem să ne plătim luxul de a face și prostii.

V-am răspuns, domnule Brătianu, punct cu punct, nu numai la scrisoarea d-voastră, din 24 septembrie, dar și la cele anterioare. Este răspunsul unui soldat care nu are nimic de ascuns și care este conștient de greutățile și pericolele ceasului de față, precum și îndatoririle și răspunderile lui.

V-am răspuns cum v-am răspuns, fiindcă nu ați înțeles nici ținuta nici înțelepciunea cu care am voit să trec atât peste greșelile trecutului cât și peste marii vinovați de ele.

Mareșal Antonescu